

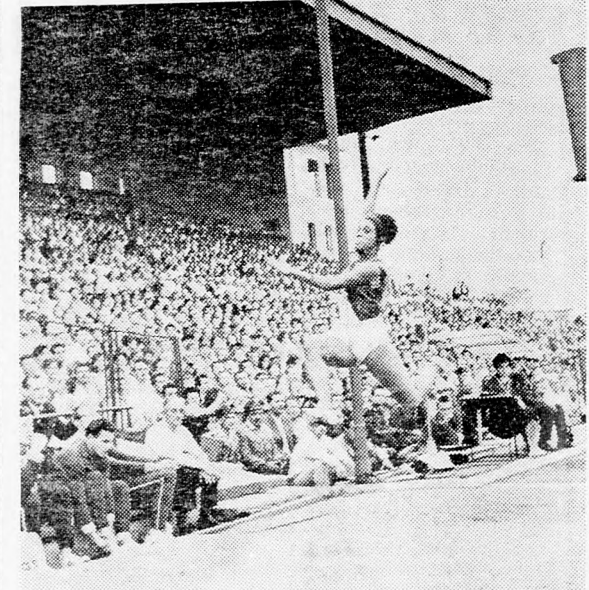
A Hápoél nyolcadik fesztiválja

Nemzetközi jellegű versenyek a legtöbb sportágban — Külföldi néptánc- és művészeti együttesek tartják a gazdag sportprogramot

Irta: Ben Saul (Kardos) Jozsef

Május első napjaiban két nagyjelentőségű sportesemény felé irányul az izraeli sportközönség érdeklődése: miközben Manilában az ifjúági labdarúgó válogatott tesz kísérletet arra, hogy harmadszor is megnyerje Ázsia ifjúági futballbajnokságát és az ezzel járó kupát, itthon, Izraelben hatalmas érdeklődés mellett és számos élvonalbeli külföldi sportoló részvételével rendezik meg a Hápoél nyolcadik fesztivált, amelynek különböző eseményei az ország egész területén, az Észak-Galiliában fekvő Amír kibucól egészen Ejlitig zajlanak majd le.

A fesztivál zavartalan sikerrel lebonyolítása érdekében hatvan albizottságra osztott hatvan ember végzi a 80 ren-

WHITE AMERIKAI ROVIDTAVFUTÓ (100 m: 11.4 mp) az országba érkezett. Ravonmossa tavaly 100 méteren 10.1 másodpercet ért el, azaz mindössze egytized másodperccel gyengébb eredményt, mint a világrekord.

M. MULDER FUTÓBAJNOKNÓ (bárhól) (3000 m: 2:06 p.)

„A sportok királynője”, az atlétika, amelyben számos kitűnő külföldi sportoló vesz részt. Már jelentették Balázs János, a magasugrás világbajnokjének, valamint John Thomas, a római és tokiói olimpiások második helyezett magasugrójának érkezését.

Gárdos Dos Károly, a Máávir és az Új Kelet munkatársa hat heti tanulmányútra jár Londonból hazakerkezett. A kiváló karikaturista már megkezdte munkáját.

Révész Endre, a nagynevű szobrászművész hazakerkezett Rómából, ahol résztvett a kilencedik Quadriónnál. Révész a közelmúltban kapott egy nagyméretű műtermet a choloni városi tanácsától, a város központjában lévő Bét Hátaásziánban. A városi tanács minthol kintalta részére a műtermet, megkérte őt, hogy rendezzen fiatal szobrászok részére akadémiai színvonalú tanfolyamot. Révész Endre a felkérésnek eleget téve látott hozzá a szervezés munkájához és megnyitja szobrász-tanfolyamát, amelyre minden fél szerint számos jelentkező lesz.

Kedden este szép különösök között tartotta meg a kassai származású Weisz Smuel és felesége Mira, Weisz Roni bárművját, az Mernpók Házban. Az ünnepi szertartás gratulációval árasztotta el a szülőket és az ünneplőket.

A Függetlenségi Nap előestjén nagyszámú népi műsort bemutató estet rendeztek a külföldi vendégek részére a tel-avivi Hilton szállóban. A nagyszerű estét Damon János és Preisach Smóel, a hotel két magyar származású vezető munkatársa az érdeke.

Budapestben kiosztották az idei Kossuth-díjakat és az irodalmi díjat a magyar-zsidó Góda Gábor kapta meg regényírói tevékenységéért. Góda Gábor a második világháború alatt munkaszolgálaton volt, majd a felszabadulás után Budapest kultúránál dolgozott, majd a felépítés után a munkásságát folytatott és egymástól jelentek meg sikeres művei. Édesapja, néhai dr. Góda Géza jónemű újságíró volt.

A németül beszélő versenyzőket (birkózók) május második és ötödike között rendezik a jeruzsálemi Mitchell-házban. A vendégek között megemlítendő Vaiko Jarbel, Finnország legsúlyosabb birkózója, valamint Johann Karghil és Ribarics Lóránd osztrák birkózóbajnokok. Az osztrákok egyenként két teljes csapattal vesznek részt a birkózóversenyeken.

Súlyemelésben a bajnokságot az akkori „Gán Eden” mozi termében rendezik meg május 3-án és 4-én. A verseny középúttal az angol május 3-án és 4-én, a holland N. C. Sz. csapata. A versenyzőket május másodikán, harmadikán és negyedikén tartják Givatáimban, Herzián, Rechovon, Kfar-Szabán és a jád-éjlai uszadékban. A verseny végzettségű versenyzőket tartanak ugyanitt, május 5-én a vendégsereg barátságos mérkőzéseket játszanak az izraeli Hápoél csapatok ellen. Ezeket a mérkőzéseket Givatáimban, Rechovon és Usa kibucban játszzák.

A nehéztalálkai versenyzőket (birkózók) május második és ötödike között rendezik a jeruzsálemi Mitchell-házban. A vendégek között megemlítendő Vaiko Jarbel, Finnország legsúlyosabb birkózója, valamint Johann Karghil és Ribarics Lóránd osztrák birkózóbajnokok. Az osztrákok egyenként két teljes csapattal vesznek részt a birkózóversenyeken.

Súlyemelésben a bajnokságot az akkori „Gán Eden” mozi termében rendezik meg május 3-án és 4-én. A verseny középúttal az angol május 3-án és 4-én, a holland N. C. Sz. csapata. A versenyzőket május másodikán, harmadikán és negyedikén tartják Givatáimban, Herzián, Rechovon, Kfar-Szabán és a jád-éjlai uszadékban. A verseny végzettségű versenyzőket tartanak ugyanitt, május 5-én a vendégsereg barátságos mérkőzéseket játszanak az izraeli Hápoél csapatok ellen. Ezeket a mérkőzéseket Givatáimban, Rechovon és Usa kibucban játszzák.

A Hápoél-fesztivál egyik központi eseménye az őszi verseny lesz. A verseny résztvevői figyelmeztetést kaptak arra, hogy a sportnapok ebben az ágában is kitűnő eredményeket szüntenek világválogatásnak. Itt van például az amerikai Richard Rott, a tokiói olimpiás aranyérmes győztese, aki egyben a 400 méteres versenyben világrekordot is tartja, azaz 4:45.4 perces eredménnyel, valamint Martha Rundell, aki a legutóbbi olimpián bronzérmert nyert a 400 méteres női versenyben, majd 1965-ben megkötötte a Rómában tartott világrekordját a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

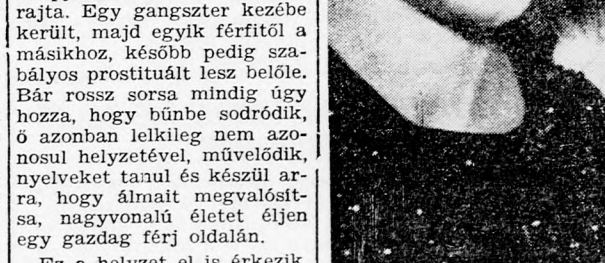
Az őszi versenyeken számottevő a legerősebb külföldi képviselő a jelek szerint ugyanitt. Romanofskij világrekordot a 400 méteres szabad stílusú úszásban 4:38 perces eredménnyel.

HETI FILMLEVEL. LEVELEK A SZERKESZTŐNŐZ

SYLVIA — Allenby mozi

Nem előzte meg nagy reklámhádjárat ezt a filmet és így csak a második héten fedezték fel a nézők. Kér volna egyszerűen elmenni mellette. Olyan film ez, amely mindenképpen érdeklődésre tarthat számot.

A híres könyvből készült film története dühöngő, a kalforniai milliomos megbizonyosodott arról, hogy a felesége megcsúszott, ezért a férfit kiűzte otthonából. A férfit kiűzték otthonából, a felesége egy új férfit választott magának, aki sokkal fiatalabb volt, mint ő. A férfit kiűzték otthonából, a felesége egy új férfit választott magának, aki sokkal fiatalabb volt, mint ő.

Sylvia, a híres könyvből készült film főszereplője.

Ez a helyzet és is érkezik, csak hogy a férjrel óvatossággal fogadják, aki mindent meg tud szivárogni. Még azt is, hogy milyen sok szép emberi magánéletet a portréjához. A magánéletük megismerkedik személyesen is Sylvia-val és belátszer. Konfliktusok kerülnek, megpróbálják megoldani a problémákat, amelyek a házasságukat fenyegetik.

Még élenk emlékeztünk a tavalyi Május 5-én, amely a hápoél fesztivál egyik központi eseménye. A verseny résztvevői figyelmeztetést kaptak arra, hogy a sportnapok ebben az ágában is kitűnő eredményeket szüntenek világválogatásnak.

A megkülönböztetés miatt

Michael Makonen herceg, Hálle szász-csejti etiópiai császár unokája, kilépett az aszbury-i katonai iskolából. Azt kifogásolta, hogy az intézetben megkülönböztetés van, amit nem tudott elviselni.

Az iskola principálisja szerint ennek éppen az ellenkezője igaz. — Michael Makonen herceg valószínűleg azért hagyta el az intézetet, mert a nagypapája elvárta, hogy a királyi család tagjaként viselkedjen.

GOLDFINGER AKCIO — Jaron mozi

A James Bond szériában szereplő „Goldfinger” hatalmas sikerrel jelent meg. Kevesebb, több lett volna. A nézők a film szemléletében és a színészek játékában találják a legnagyobb érdeklődést.

Az olaszok készítettek el a filmet, amelynek kétségkívül lenni vannak mulatságos részeit is. A hibája az ennek a filmnek, hiszen nem a paródia eszközeivel a féktelen burleszket alkalmazta és így eleve csúszkált a szatirikus hatást. Kevesebb, több lett volna.

Az olaszok készítettek el a filmet, amelynek kétségkívül lenni vannak mulatságos részeit is. A hibája az ennek a filmnek, hiszen nem a paródia eszközeivel a féktelen burleszket alkalmazta és így eleve csúszkált a szatirikus hatást.

Az olaszok készítettek el a filmet, amelynek kétségkívül lenni vannak mulatságos részeit is. A hibája az ennek a filmnek, hiszen nem a paródia eszközeivel a féktelen burleszket alkalmazta és így eleve csúszkált a szatirikus hatást.

Az olaszok készítettek el a filmet, amelynek kétségkívül lenni vannak mulatságos részeit is. A hibája az ennek a filmnek, hiszen nem a paródia eszközeivel a féktelen burleszket alkalmazta és így eleve csúszkált a szatirikus hatást.

Az olaszok készítettek el a filmet, amelynek kétségkívül lenni vannak mulatságos részeit is. A hibája az ennek a filmnek, hiszen nem a paródia eszközeivel a féktelen burleszket alkalmazta és így eleve csúszkált a szatirikus hatást.

Az olaszok készítettek el a filmet, amelynek kétségkívül lenni vannak mulatságos részeit is. A hibája az ennek a filmnek, hiszen nem a paródia eszközeivel a féktelen burleszket alkalmazta és így eleve csúszkált a szatirikus hatást.

TILTAKOZÓ LEVELEK a magyar adás beszűjtésére ellen

Megdöbbenve olvastam az Új Keletben, hogy a Kol Jiszráél a magyar adások végleges beszűjtését határozta el.

Mi történik tulajdonképpen a magyar nyelv körül? Miért ez a diszkrimináció ellenünk? Miért nem „nygják meg legálább az amúgyis lefaragott tartamú adásoknak, akik bármennyire is szeretnék volna, nem tudták a héber nyelvet elsajátítani.

Szerintem a rádió igazgatóságának nincs joga ahhoz, hogy egy népcsoportot megfosson a neki kijáró rádióadás meghallgatásától. Ha ez megtörténne az kimerítené a jogfosztás kritériumát. — Amit a rádió igazgatóságának velünk szemben el akar követni, az a demokrácia megsemmisítése.

Ha a Kol Jiszráél vezetője mégis erre a lépésre szánja el magát, a legelőször közzé kell tennie, hogy a 200 000 magyar hallgatónak az évi 20 font rádiójáti viszszaosztásáért.

Különösen érdekelne a magyar nyelvvel szemben, hogy a magyar adások megmaradjanak. Őrök is vagyok, a héber nyelvet sem ismerem, és megtanulni sem tudom már. A rádiót csak azért tartom, hogy a magyar híreket meghallgassam. Hogy az állandán visszatérő, a héber nyelvet megtanulni törekvő, de illudziókat mutató problémát megoldjuk, a következőket javaslom:

1. A HOH, mint a magyar nyelv képviselője, érlyes (nem hagyományt és keleties-keleties) akcióba kezdjen és az illetékesekkel a közönség, ha a szórás előadások viszállatára szólítsák fel. A mintegy 200 000 fonyi magyar nyelvű nyelv nem fogadja el a rádiókat az az igazságot, az az adás beszűjtésére öket gazdasági okok kszáttik.

Az egész közönség nevében: Schönwald Mirjam, Kfar Gedeon

A későn érkezők és a rendelleneskedők

Ahogy a munkáját végző ember nem szereti, ha megzavarják, ugyanígy nem szereti a közönség, ha a szórakozásban zavarják. Az emberek a moziba, vagy a színházba azért mennek, hogy ott egy-két órára kikapcsoljanak a mindennapi gondoktól.

Ugyáltsuk azonban, hogy ez a feladatok nálunk nem gyökereztek be a közönség minden rétegébe. A színjátszó és különösen a moziban a közönség az idejében jött közönség kényelmét. A jegyzedők az emberek szemébe világítanak és minden sorban perenkint kell felállni a már elhelyezkedett közönségnek.

Miért nem lehet ez megváltoztatni? Természetesen ahhoz a hatóságok és a műzitalajdonosok együttműködésére van szükség és arra, hogy az előadások betartását szigorúan ellenőrizzék.

Snuel Ragner Mifrác Haifa

Csehszlovákiában, ahonnan elszármaztam, szigorú előírás határozza meg a színházak és mozikkal szemben. Az előadások megkezdésekor a közönségnek fel kell állni, és a hatóságok ellenőrizzék a közönség viselkedését.

Most kerülnek eladásra UZLETEK Mígáld Hámekek, a Negev központjában Beer-Séván, Kirját-Glorá, Afridár (Askelon), Kirját-Gát, Ros Háaján, Ramon, Beer-Séva, Sik Dálet, Derech Hásiáim — T.A.

IRODAK — Or-Jehudán, Asdod, a Negev központjában Beer-Séván, Ezra-Ubicaron, Dimona, Bét Sems, Tirát Hákarmel.

BANKOK — és kávéházak — Or-Jehudán, Tirát Hákarmel, a Negev központjában Beer-Séván, Ros Háajánban.

RENDÉZVÉNY TERMÉK — Or-Jehuda, Jávine.

Egyre több vevő keresi fel az általunk létesített kereskedelmi központban lévő üzleteket:

Vertical sidebar containing various advertisements, including 'SZÓRÁS', 'GYERTY', 'HETI S', 'GYERLEK-OK', 'KERESKED', 'pedik', 'JEF', 'ORVOSI', and 'SZAKÉSPÉNZSZA'. Each ad includes contact information and descriptions of services.

1966 APRILIS 29.

א"ת תשכ"ז

400 méterrel a tengerszint alatt tört ki

Makleff tábornok háborúsága a Kaiser birodalmával

Minden tulás nélkül meg lehet állapítani, hogy még soha, sehol, ilyen mélypontra nem jutottak kapcsolatok. A 18 éves kis Izráel kapcsolatáról van szó, azzal az ipari nagyhatalommal, amelynek élén Henry Kaiser, az amerikai zsidó milliomas áll és határai a hajó és autó szerkesztéstől, gát és acélmű építésen keresztül, az atomkórhok előállításáig terjednek.

Henry Kaiser, aki a világháború alatt megvalósította

déli részét, mérnöki mesterséggel a kálisó és bromgyártás szolgálatába állítani az ásványdús tengervíz és az öldöklő hőség természetes találkozását.

Irta: ARAD GIDEON

Nem kevesebb, mint 200 millió fontba kerül a Holt-tengeri Kálisóművek merész kibővítési terve, amelyben 75 millióval szerepel a gát-

jal kitüntetett Bloch professzor találmánya a párolgató medence vízének megfestése, ami elősegíti a párolgást. A festéktál vonalait pedig a Kaiser Industries and Engineers amerikai nagyvállalkozó cég által épített gátak. Egy nagyobb, két kisebb medencét hasítanak ki a tengerből. A déli tengerparton a régi, szárazföldi medencék sora húzódik a gyártelepig. Az egyre sűrűsödő, kálisós folyadékot medencéiből medencébe szivattyúzzák.

A repülőgép utolsó kört ír le Mászáda hegye fölött. Itt ásta ki Jigál Jadin professzor, a volt vezérkari főnök, a makkabeusok utolsó fellegvárát. Itt gyürte le a hősi, maroknyi zsidó harcost a római imperium hatalmát képviselő Flavius Silva. Ne vonjunk semmiféle hasonlatot Mordecháj Makleff tábornok volt vezérkari főnök, a Holt-tengeri művek vezérigazgatója küzdelmével, a Kaiser imperiuma ellen.

Sóra épült gát

Az útközet központja nem a hegytetőn, hanem a tengerfenéken fekszik. A Holt-tenger egyrészenek kihasítását gyártási célokra azok tervezték meg, akik a gát-építés legnagyobb mesterei a világon — a hollandusok. Az építkezés ellenőrzését pedig a Van Hasselt és De Koning mérnöki vállalatra bízták, amelynek 80 év tapasztalatán felül a híres holland Talajmechanikai Laboratóriumok szolgálatára felletti rendelkezik. Nagyon akkurátusok ezek a hollandok. Náluk városok, emberek tizezeinek élete függ attól, hogy a gát hogyan tud megbirkózni a tenger hullámaival. És egy gát — mondják — csak olyan erős, mint a leggyengébb pontja.

A makkabeusok utolsó fellegvára

A Szodoma vezető autót, mindig páratlan élményt jelent. Repülőgépből letépkintve kétszeresen fantasztikus a látvány. A Jehuda hegységnek ősi erők által lezsett kettőtört, játékmódra összedobált és mégis vad harmóniába illeszkedő hegyei tövében, az égbetörő meredek falak közötti mélyvádi -szakadékok peremén, vékony, szürkés szalagként kuszik Arád felé az új műút. Az épülő vadonatúj városból egykettőre leszalad az autót Lót megkövesedett feleségéhez, Szodoma és Gomora országába, ahol az ősi katasztrófa nyomán felbuzogó bűzös, kénes, csodálatosan gyönyörű forrásokban fürdőző bikinis hölgyek csodálkozva tekintenek arrafelé, ahol az idegenvezető szerint a bűnös Szodoma fekszik.

Az Arkia repülőgép a Holt-tenger fölött köröz. A gép magasságmérője nullát mutat: Nem zuhantunk le. Tengerszinten vagyunk, de 400 méterrel tekintünk le. Madártávlatból jobban látni a gátakat... A fantasztikus kép nem éppen mérnöki szakkérdéseket idéz fel bennünk. Ez nem is tenger...

A Nagy Festő előkészítette palettáját. Az óriási szürkészöld festékmedencétől gondosan el vannak választva a zöld minden árnyalatának egyre apróbb festék tálai. Miért maradt félbe az

Rózsaszín ügylet a fekete világrésszel

„Ez a legfinomabb kálisó a világon” — magyarázza Avrahám Somroni, a kálisó művek magyarszarmazású igazgatója, látható élvezettel markolva bele a fehér kristálycukorhoz hasonló műtrágyába, amely hatalmas cukorhegyként tölti meg az óriási, repülőhangárhoz hasonló szdomi raktárt. Somroni szerényen hozzáfűzi, hogy a szdomi üzem a legmodernebb és legrendezettebb a világon. Minden elektronikus ellenőrzéssel működik, alig néhány ember munkája szükséges évi félmillió tonna elsőrangú kálisó előállításához. Szdom a világ egyetlen pontja, ahol tengervízből nyerik a kálisót, különben mindenütt bányásszák. Ezért a kanadai kálisó sárga, a német rózsaszín, csak a miénk cukorfehér. Irigyelnek is érte a szakemberek. De néha a menyasszony túl szép... Be akartunk hatolni egy afrikai piacra, amelyet eddig a németek uráltak. Jobb kálisót ajánlottunk, olcsóbban. De az afrikaiaknak nem kellett. Hozzászóltak ahhoz, hogy a kálisó rózsaszín. Ha nincs színe, nem jó. Nem volt más hátra, befestettük a szdomi kálisót rózsaszínre — meséli búsan Somroni.

kának nyomai. A szél évezredekken keresztül gyalulta, simította, formálta őket. Mintha arra várnának, hogy a mesebeli óriás felkapja az ecsetet és rájuk varázsolja a paletta gyönyörű türkizét... De a fantázia országából visszatérve megtudjuk, hogy nem minden a természet műve, ami zöld. Az Izráel díj

Ök állapították meg, hogy a Holt-tenger hullámainak szokatlanul nagy az erejük, mert a sóval telített víz nehezebb más tengerek vizénél, nagyobb a fajsúlya. Azt is megállapították, hogy a Zohár völgy torkolatából hozott homokos kavicsból és kövekből épített, alul 60, felül 4 méter széles gátak (Folytatás a 4-ik oldalon)

Tervgazdálkodás

Irta: Kishont Ferenc

— Abdul Rachman Aref elnök úr, mindenekelőtt engedje meg, hogy magas méltóságába való kinevezése alkalmával üdvözljem újságom nevében. Olvasóink hálaik lesznek önnek, amennyiben jövőbeli terveire vonatkozólag néhány felvilágosítással szolgálni méltóztatna.

— Még nincs végleges ütemtervem, de a jelek szerint az elkövetkezendő két hónapot a nemzeti egység megteremtésének fogom szentelni. Egy héten belül bejelentem az általános amnesztiát a kommunisták és a Baat párt tagjai részére és ezzel, erős hitem és reménységem, hogy megnyílik az út a szocializmus megvalósítására a Korán szellemében.

— És gazdasági vonatkozásban, elnök úr?

— A természeti kincsek fokozottabb kihasználása és a külföldi olajtársaságokkal úr?

— Igen, természetesen mindig van egy kis lehetőség, hogy a dolgok néhány nappal eltolódnak, de nem hiszem, hogy nagyobb tévedések lennének a beütemezésben. Voltaképpen, várjon csak, hiszen minden fel van jegyezve nálam a noteszben: ime, október közepén van újabb tisztogatásom, azután egy újbóli tisztogatás, a hónap végén kinevezem a kultuszminisztert...

— Akkor, október 9-én, ugyebár?

— Igen. Természetesen mindig van egy kis lehetőség, hogy a dolgok néhány nappal eltolódnak, de nem hiszem, hogy nagyobb tévedések lennének a beütemezésben. Voltaképpen, várjon csak, hiszen minden fel van jegyezve nálam a noteszben: ime, október közepén van újabb tisztogatásom, azután egy újbóli tisztogatás, a hónap végén kinevezem a kultuszminisztert...

— Összeesküvés?

— Nem. Tévedésből. Azután van néhány régen aktuális vérfürdő. Két kirakatper. Kijárási tilalom. Meghosszabbítva. Az üzletek kisajátítása. November elején letartóztatjuk kormányom egyes tagjait. Díszküldöttség Amerikából. Az új hadügyminiszter összeesküvés...

— Mikor kerül sor a végleges felszámolásra, elnök úr?

— Terveim szerint eltávolításom november 8. és 14. között fog megenni.

— A helyettes vezérkari főnök?

— Igen, ő is be lesz avatva, de a felkelés igazi vezetője helyettesem lesz, a páncélos erők főnöke, akit szeptemberben könnyelműen ki fogok nevezni.

— Ezt már feljegyeztem. Mi fog pontosan történni, ha szabadna?

— A nyolcadik hadtest gyakorlatok örve alatt megszállja majd a rádióállomás épületét és unokaöcsém, akit október végén szándékozom belügyminiszternek kinevezni, felhívást fog sugározni a néphez, amelyben engem — várjon csak, hol is írtam föl? —, igen, ahol engem „véresmancsú orvgyilkosnak” fog nevezni. Ezenkívül felszólítja majd a tömegeket a nemzeti egység megvalósítására.

— Igen elképzelhető. Szabadna talán megérdeklődnöm olvasóink nevében, vajon miért nem méltóztatik utasítást adni a rádióállomás felrobbantására, mielőtt megszállnák, ha a pontos dátumok amúgyis rendelkezésére állnak?

— Magától értetődő, hogy adni fogok ilyen szellemű utasítást. De egyik bizalmi emberem, a testőrség parancsnoka, aki az állomás védelmére lesz kirendelve, átáll majd a felkelőkhez.

— Világos. Méltóztatik majd a végéskig küzdeni, elnök úr?

— Nem hinném. A kékcsíkos pizzamában fogok a csatornán keresztül elmenekülni. Számításom szerint két nap múlva fognak megtalálni női ruhában Bagdad egyik külvárosában. Ott helyben fejemet veszik, természetesen.

— Vonszolás lesz?

— Hogyne. Tetememet végigvonszolják a város fő útjain.

— Azutáni tervei, elnök úr?

— Itt, hivatali működésem ezen stádiumában, elnöki megbízatásomat befejeztnek tekintem.

— És ki lesz az új elnök, ha nem veszi toladósnak?

— Végrendeletemben a testőrség parancsnokát fogom beajánlani, azt aki elárul.

— És mik az ő tervei, ha szabadna?

— Az információim szerint, a nemzeti egység megvalósítása. De azt ajánlanám, hogy lépjen vele személyes összeköttetésbe november 15-ike körül, jelenlegi telefonszámomon. En csak a saját ütemtervemért vagyok felelős. És megbocsásson, de most sietnem kell a győzelmi parádéra...

— Hálás köszönetem, elnök úr. Reméljük, hogy minden klappolni fog.

— Allah segítségével. Szálem alejkum.

— Alejkum szálem.

— Sajátkezűleg, ha szabadna?

— Nem, ezalkalommal nem. Abban az időpontban ugyanis Moszkvában fogok tartózkodni az újabb szovjet fegyverszállítások ügyében. A helyettes vezérkari főnök kíséri el.

— Nem a vezérkari főnök, elnök úr?

— Nem. Ő részt fog venni az újabb összeesküvésben ellenem, október első hetében.

— Géppuska?

— Nem, bombázás. A légierők parancsnokai kihasználják majd a kurdokkal való háború kiterjedését és 1966 október 9-én bombázzák a házamat a koraregeli órákban.

— Vajon méltóságod holtteste a romok alatt...

— Még nem. Terveim szerint ez alkalommal még csodálat határos módon megmenekülök. A borpincében fogok tartózkodni, amikor a bombák szétrombolják dolgozószobámat. A szék, amelyen én ülök és a könyvszekrény teljesen megsemmisül.

— Akkor, október 9-én, ugyebár?

— Igen. Természetesen mindig van egy kis lehetőség, hogy a dolgok néhány nappal eltolódnak, de nem hiszem, hogy nagyobb tévedések lennének a beütemezésben. Voltaképpen, várjon csak, hiszen minden fel van jegyezve nálam a noteszben: ime, október közepén van újabb tisztogatásom, azután egy újbóli tisztogatás, a hónap végén kinevezem a kultuszminisztert...

— Összeesküvés?

— Nem. Tévedésből. Azután van néhány régen aktuális vérfürdő. Két kirakatper. Kijárási tilalom. Meghosszabbítva. Az üzletek kisajátítása. November elején letartóztatjuk kormányom egyes tagjait. Díszküldöttség Amerikából. Az új hadügyminiszter összeesküvés...

— Mikor kerül sor a végleges felszámolásra, elnök úr?

— Terveim szerint eltávolításom november 8. és 14. között fog megenni.

— A helyettes vezérkari főnök?

— Igen, ő is be lesz avatva, de a felkelés igazi vezetője helyettesem lesz, a páncélos erők főnöke, akit szeptemberben könnyelműen ki fogok nevezni.

— Ezt már feljegyeztem. Mi fog pontosan történni, ha szabadna?

— A nyolcadik hadtest gyakorlatok örve alatt megszállja majd a rádióállomás épületét és unokaöcsém, akit október végén szándékozom belügyminiszternek kinevezni, felhívást fog sugározni a néphez, amelyben engem — várjon csak, hol is írtam föl? —, igen, ahol engem „véresmancsú orvgyilkosnak” fog nevezni. Ezenkívül felszólítja majd a tömegeket a nemzeti egység megvalósítására.

— Igen elképzelhető. Szabadna talán megérdeklődnöm olvasóink nevében, vajon miért nem méltóztatik utasítást adni a rádióállomás felrobbantására, mielőtt megszállnák, ha a pontos dátumok amúgyis rendelkezésére állnak?

— Magától értetődő, hogy adni fogok ilyen szellemű utasítást. De egyik bizalmi emberem, a testőrség parancsnoka, aki az állomás védelmére lesz kirendelve, átáll majd a felkelőkhez.

— Világos. Méltóztatik majd a végéskig küzdeni, elnök úr?

— Nem hinném. A kékcsíkos pizzamában fogok a csatornán keresztül elmenekülni. Számításom szerint két nap múlva fognak megtalálni női ruhában Bagdad egyik külvárosában. Ott helyben fejemet veszik, természetesen.

— Vonszolás lesz?

— Hogyne. Tetememet végigvonszolják a város fő útjain.

— Azutáni tervei, elnök úr?

— Itt, hivatali működésem ezen stádiumában, elnöki megbízatásomat befejeztnek tekintem.

— És ki lesz az új elnök, ha nem veszi toladósnak?

— Végrendeletemben a testőrség parancsnokát fogom beajánlani, azt aki elárul.

— És mik az ő tervei, ha szabadna?

— Az információim szerint, a nemzeti egység megvalósítása. De azt ajánlanám, hogy lépjen vele személyes összeköttetésbe november 15-ike körül, jelenlegi telefonszámomon. En csak a saját ütemtervemért vagyok felelős. És megbocsásson, de most sietnem kell a győzelmi parádéra...

— Hálás köszönetem, elnök úr. Reméljük, hogy minden klappolni fog.

— Allah segítségével. Szálem alejkum.

— Alejkum szálem.

— Sajátkezűleg, ha szabadna?

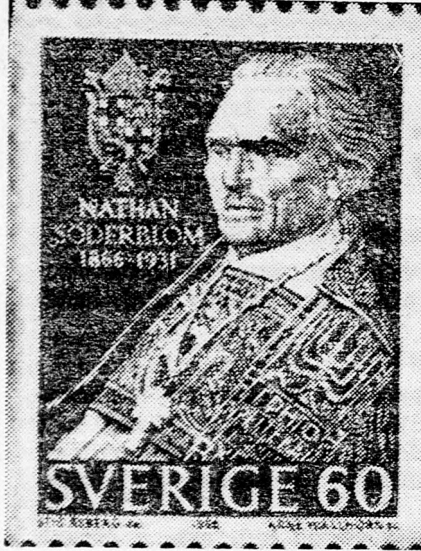
— Nem, ezalkalommal nem. Abban az időpontban ugyanis Moszkvában fogok tartózkodni az újabb szovjet fegyverszállítások ügyében. A helyettes vezérkari főnök kíséri el.

BÉLYEGSAROK

Közi: BEN ELIEZER

Svéd emlékbélyegek Nathan Söderblom érsek tiszteletére

Nathan Söderblom, Svédország érseke 1866-tól 1931-ig élt és tiszteletére most

három svéd emlékbélyeg jelent meg. Söderblom volt az ökömönikus mozgalom vezetője, amelynek az volt a célja, hogy egyesítse az összes keresztény vallásfelekezeteket. Ifjú éveiben a párizsi Sorbonne-egyetemen tanult, majd a teológia professzora lett a híres uppsalai egyetemen. 1914-ben lett Svédország érseke és a dogmatizmustól való teljes mentességgel tünt ki. Ifjabb éveiben szimpatizált a szocialista mozgalommal is és 1930-ban megkapta a Nobel-békedíjat. Mindmáig a svéd egyház egyik központi személyiségének tartják és hír szerint Németországban is emlékbélyeget adnak ki a közeljövőben tiszteletére.

Lichtenstein nagyhercegség bélyegujdonságai Természetvédelmi bélyegek Lichtensteinben

Ugyanezen a napon négy bélyegből álló természetvédelmi sorozat jelenik meg a nagyhercegségben. A bélyegek igen szép, színes rajzokkal tünnek ki. A 10 rapen névértékű bélyegen egy paraszt látható, aki az „egészséges földet” jelképe-

zi; a 20 rapenes bélyeg egy repülő madarat ábrázol, amely a friss levegőt jelképezi, míg a másfél frankos bélyegen a nap süt. A bélyeg nagysága 26x36 mm. Mindkét sorozatot egy svájci nyomdában készítették.

II. Ferenc József hatvanadik születésnapja — emlékbélyegen

Lichtenstein nagyhercege, II. Ferenc József a napokban ünnepli hatvanadik születésnapját és ebből az alkalomból a lichtensteini posta április 26-án 1 frank névértékű, 28x33,5 milliméter nagyságú bélyegot ad ki.

Monacoi bélyegujdonságok

A monacoi kastély felépítésének 750. évfordulója
Monacóban a kastély felépítésének 750. évfordulója alkalmából 6 bélyegből álló sorozat jelent meg nemrégiben. A fekvő téglalap alakú bélyegek a kastély fej- lődésének különböző stádiumait mutatják be az elmúlt évszázadok folyamán. A

kastély, amely először erőd volt, a kalózok elleni védelemre szolgált, majd különböző restaurációk nyomán kapta meg jelenlegi formáját. A bélyegeket gyönyörű rajzokkal ékesítették és azok névértéke: 0.10, 0.12, 0.18, 0.30, 0.60 és 1.30 frank.

Grace Kelly hercegnő és gyermekei — monacoi bélyegen

Február elején, Stefánia hercegnő első születésnapja alkalmából 3 frank névértékű bélyeg jelent meg, amelyen a kis hercegnő édes-

anyja, Grace Kelly volt film- színésznő látható, 3 gyermekével. Tavaly, Stefánia hercegnő születése alkalmából is megjelent hasonló bélyeg.

A kultúrvilág nagyjai — jugoszláv bélyegeken

Jugoszláviában nemrégiben több bélyeg jelent meg, amelyek a világ kultúrértékének nagyjai láthatók. A sorozat hat, 30x37 milliméter nagyságú bélyegből áll. A 30 dináros bélyeg (egymillió példány) Brániszláv Nusisics, a híres szerb író arc- képét ábrázolja. Nusisics, Belgrádban született 1864-ben és a szerb nemzeti szín- ház művészeti tanácsadója volt, majd a szkopjei és a szarajevói színházak igaz- gatója lett. Több híres komé- diát, történelmi és szociá- lis tárgyú drámát, szatírá- t, utirajzot, regényt írt. Fia- tal korában Gogolj szatírá- jának befolyása alatt állt, majd eredetibb lett és em- bereket használt fel, hogy illusztrálja a kor és a kör- nyezet gyengéit, 1927-től kezdve Belgrádban lakott, ahol 1938-ban halt meg. Is- mertebb művei: A minisz- terné asszony, Miszter Dol- ár, A halott, valamint egy zsidótárgyú történelmi drá- ma, „Ben Akiba”.

gezte. Bécs után Szerbiában élt, ahol napilap- és irodal- mi szerkesztő volt. Innen Genfbe, majd Párisba utaz- zott, és végül visszatért Belgrádba, ahol 1908-ig élt. Elbeszéléseket, utleírásokat, szinkritikát és verseket írt. Lírai költő volt, akinek iro- dalmi kritikái szerves ré- szét képezik a szerb és a horvát irodalomnak, Zágráb- ban halt meg 1914-ben.

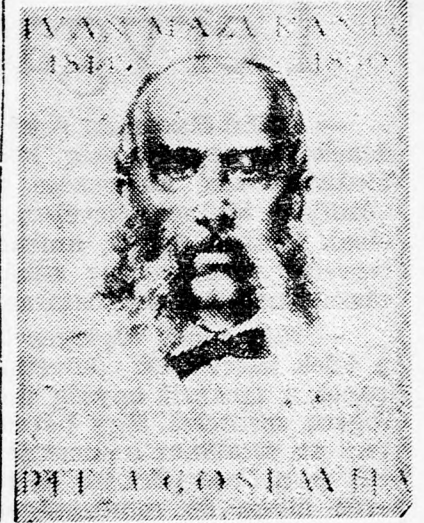

A második bélyeg névértéke 50 dinár, amelyből ugyancsak egymillió pél- dányt készítettek. Anton Gus- tav Matos emlékének örökíti meg. Matos 1873-ban szüle- tett, középiskolai tanulmá- nyait Zágrábban, majd az állatorvosi fakultást, Bécs- ben, a katonai főiskolát vé-

A 60 dinár névértékű bé- lyeg (félmillió példány) Iván Mázsuranics író és szabad- ságharcos emlékének van szentelve. Mázsuranics Bu- dapestben tanult, majd Zá- grábban végezte el jogi ta- nulmányait. Zsenge korban már írni kezdett és legfőbb törekvése Horvátország fel- szabadítása volt az idegen uralom alól, a szerb néppel

való egyesülés érdekében. Számos publicisztikai cikket írt. 1849-ben Bécsben álla- mi tisztviselő lett és egyre magasabb rangfokozatba ju- tott az évek folyamán. 1880- kan visszavonult a politikai életől, ezután pedig mate- matikával és gasztronómiá- val foglalkozott. 1814-ben született és 1890-ben halt meg.

A 85 dináros bélyegen (félmillió példány) Fran Levstik, a szlovén író és költő képmása látható. Lev- stik Ljubljánban végezte

középiskolait és már 1849- ben, 18 éves korában meg- jelent első verseskötete. A hatóságok a versek tartal- mát az ifjúságra nézve „mé- telyesnek” találták és bünté- tésül eltiltották az értétsé- gitől, aminek következménye- képpen lezárult előtte az állami hivatalhoz vezető út. A csehszlovákiai Olmützben teológiát, majd Bécsben tech- nikát tanult, később azonban abbahagyta a tanulmányo- kat és visszatért hazájába, ahol kizárólag irodalommal foglalkozott. Először egy politikai jellegű, „Naprijed” (Előre) című lapot, majd egy irodalmi lapot alapított. Később egy német-szlovén szótárt szerkesztett. 1870-től egy satirikus-humoros lap szerkesztője és kiadója volt, egészen 1887-ben bekövetke- zett haláláig.

Az ötödik bélyeg (névérté- ke 200 dinár, 250 ezer példány) Joszif Pancsics emlékéit örökíti meg. Pancsics 1814-ben született Hor- vátországban, majd Buda- pesten elvégezte az orvosi fakultást. Később orvosi praxissal foglalkozott és 1846-ban Szerbiába költö-

Proust emlékbélyegek Franciaországban

Franciaországban rövid idő- vel ezelőtt három, feláras bé- lyegből álló sorozat jelent meg, amelynek ártöbbségét a Vöröskereszt javára fordít-

zött át. Főfoglalkozása mel- lett növénytanulással és tudomá- nyos kutatásokkal is foglalkozott. A belgrádi egye- tem természettudományi ka- rájának professzora lett. Rész- letes tanulmányt írt a Szer- biában fellelhető növényfaj- tákról és mintegy száz új, addig ismeretlen fajtát fe- dezett fel. Számos tudomá- nyos értekezést is írt. Vég- gül megválasztották a szerb természettudományi akadé- mia tagjává, amelynek el- ső elnöke lett és ezt a pozí- ciót egészen 1888-ban be- következett haláláig tartot- ta.

Végül az 500 dináros bé- lyeg (250.000 példány), ame- lyen Dimitrije Tucovics kép- mása látható. Tucovics Bel- grádban jogot végzett, de még ezt megelőzően, a közép iskolában csatlakozott a szerb munkásmozgalomhoz. Részt- vett írásaival a mozgalom közlönyében, majd később an- nak szerkesztője lett. Utána a ma is megjelenő Borba ne- vű kommunista lap szerkesz- tője lett. Tucovics szervezte a Balkán-félsziget szociál-de- mokrata mozgalmainak első kongresszusát, 1910-ben. Ugyanebben az évben az In- ternacionálé első kongresszu- sán, Koppenhágában, éles el- lenállást tanusított az oszt- rák-német szociáldemokra- tákkal szemben. A balkáni háború során ellenállást fej- tetett ki a szerb kormány im- perialista törekvéseivel szem- ben, Macedóniára és Albániá- ra vonatkozólag. Több mű- fordítást végzett, közöttük: Marxot is lefordította szerb- re. 1914-ben, a világháború egyik ütközetében esett el a Drina folyó mentén.

Dante születésének 700-ik évfordulója

Dante Alighieri, a halhatat- lan olasz költő születésének 700-ik évfordulója alkalmá-

ból 5 bélyegből álló sorozat jelent meg Monacóban. A bélyegeken Dante különböző művei láthatók.

ják. Az egyik bélyeg a híres író, Marcel Proust képmását ábrázolja. Proust francia or- vos és zsidó asszony gyerme- ke volt, pszichológiával is foglalkozott és számos regé- nyt írt, közöttük egy sorozat- ot, amelynek címe „Az el- vesztett idő felkutatása”. — Ezekben reálisan írta le a francia arisztokrácia életét a 19. század végén és a 20. szá- zad elején. Proust regényei erősen befolyásolták a mai iro- dalmat is. 1871-ben született és már 1906-ban, 35 éves ko-

rában megszakította az érin- kezést a külvilággal. 1922- ben halt meg, alig 51 éves korában. A második bélyeg Francois

Spartacus emlékbélyeg

Pontosan ötven évvel eze- lőtt, 1916-ban tartották meg Németországban a Spartacus

csoporthoz tartozó egy csoport kongresszusát. Ez egy pacifista alakulat volt, és élén híres emberek álltak,

A vitaminok is árthatnak

Tavaszi fáradtság? Majd beveszek egy C-vitamint. — Doktor úr, kérem, írjon fel nekem B-vitexet.

Az utóbbi években sok- szor elhangzott szavak ezek. Az emberek egy része a vi- taminokat valami általános csodaszereknek tekinti, amik csak hasznára lehetnek az emberi szervezetnek. A Ke- letnémetországban működő dr. Ketz professzor, az „Uránia” című népszerű tu- dományos lapban kifejtette, hogy a vitaminok, ha ész- szerűen, indokolatlanul, vagy nagy mennyiségben kerülnek a szervezetbe ár- tani is tudnak.

Az A-vitamin például a külső bőrfelület és az érzé- keny nyálkahártyáknak vé- dőszere s elősegíti a sötét- ben való látást is. Sarku- kutatók megfigyelték, hogy valahányszor jegesmedve- vagy rozmármájat fogyaszt- tottak, szédülést és leküzd- hetetlen fáradtságot észlel- tek magukon, s néhány nap- múlva hámlani kezdett a bőrük. Ma már tudjuk, hogy e jelenségek oka a túlzott mennyiségű A-vitamin fo- gyasztása volt.

A sarki állatok májában a kutatók a szervezet napi A-vitamin szükségletének több, mint négyszázszorosát fogyasztották Hasonló tüne- teket okozhat az indokolat- lanul, orvosi utasítás nélkül szedett szintetikus A-vita- min is.

A D-vitaminnak a szerve- zet méz- és foszforgazdál- kodásában, valamint a cson- tok felépítésében van nagy szerepe. Hiánya okozza a gyermekeknél az avolkórt. Amilyen fontos orvosi fel- ügyelettel D-vitamint adagol- ni ennek a betegségnek a megelőzésére, olyan ve- szélyes lehet, ha a gyer- mek ellenőrizhetetlen táp- szerekben több D-vitamint kap, mint amennyire a szerve- zetnek szüksége van.

Angliában és Svájcban 1954-56-ban a mestersé- gen táplált gyermekeknek másféléves korig azonos tü- neteket, emésztési zavaro- kat, súlyvesztést, vesze- fájdalmat észleltek. A tüne- teket a kello ellenőrzés nél- küli készült és nagy üzleti propagandával forgalomba került száraz tej (tejpör) és gyermekágyasok okoz- ták, amik a kellenél több D-vitamint tartalmaztak.

A C-vitamin sok védő- tevékenységet tulajdonít- nak. Egészséges táplálko- zással a szervezetbe elege- nőt C-vitamint jut. Több or- szágból C-vitaminúszó italo- kat, cukorkákat, ételeket és más készítményeket széles körben propagálnak. Sok európai üzemből a téli hó- napok alatt minden dolgo- zónak napi egy tableta C-vitamint adnak. Bár számta- lan kísérletet folytattak már a C-vitamin betegsége- ket megelőző hatásának vizs- gálatára, ezek eredménye a szigorú tudományos kritika szempontjából sok esetben nem volt meggyőző.

Tény, hogy kísérleti sze- mélyeken végzett megfigye- lések azt igazolják, hogy az emberi szervezet a napi C- vitamin szükséglet húszszo- rosát is fel tudja venni, a- nélkül, hogy az általmára lenne. Más kutatók viszont azt tapasztalták, hogy a szükségesnél jóval nagyobb C-vitamin zavart okozott az anyagcserében. Ezért kell táplálkozástudományi fel- galozókra bízni, hogy mi- kor és mennyi mesterséges vitamint tartalmazzanak az élelmiszerek és orvosok biz- ni annak eldöntését, hogy kell-e egyáltalán és ha igen, milyen és mennyi vitamint szedjünk.

Utazzon jó társaságban! Európába és az Egyesült Államokba.

- ★ Leszállított árú társasutazások Európa minden országába.
- ★ Magyarországra, Romániába, Jugoszláviába, majon és vonaton, 580.- fonttól, oda-vissza, utazási adóval együtt.
- ★ Csehszlovákia gyógyfürdőibe: Karlsbad, Marienbad és Pöstyén (kóser koszt is kap- ható.)
- ★ Továbbá számos utazási lehetőség, válasz- tása szerint.

Forduljon hozzánk személyesen vagy levélben: Utazási- és „OLAMI” Turisztikai Vállalat Rt. TEL-AVIV, Ben Jehuda 66. Tel.: 223636-220366 MAGYARUL BESZELUNK.

A Luna-9 magyar bélyegen

Kelet-Németország után, most a magyar posta is két bélyegot adott ki a szovjet űr-utazás nagy sikere alkalmá- ból. A két bélyeg hatal- mas méretű (29,2x70,6 mm) és a hó végén jelenik meg. A két forintos névértékű bélye- gen a Holdon leszálló „Lu- na-9” űrhajó látható. A bé- lyegen magyar nyelven a kö- vetkező szöveg áll: „A Luna-9

1965 február 2-án a Holdba érkezett.” A 3 forintos bélye- gen az űrhajó látható, amit rádió-elektronikus jelzéseket küld a Föld felé. A bélyegek grafikai kivitele igen sike- rült, egyenként 500.000 pél- dányt készítettek belőlük, gyönyörű szinkompozíciók- ban, és mindegyikből 12.000 perforálatlan példány is ké- szült.

Az újjászületelt nyugat-berlini hitközség tiszteletére kibocsátott bélyeg

Zsidó szempontból igen nagy érdeklődésre tartthat számot egy Nyugat-Berlin- ben április 19-én, mindössze két nappal a megemlékezés

egyetlen zsidó étkéde is. A bélyeg névértéke 3 pfennig, és az épület frontját ábrá- zolja, a régi kapuval, amely még a nácizmus előtti kor- szakból származik. A bélyeg színe zöld, sárga, kék. A nyugat-berlini b-jegeket egyé- ként Nyugat-Németország egész területén használják. Érdekes, hogy ugyanezen a napon megjelent Nyugat- Berlinben egy 60 pfenniges bélyeg is, amely egy másik épületet, az úgynevezett „eu- rópai központot” ábrázolja. A közeljövőben további bé- lyegek jelennek meg új nyugat-berlini épületek tisztele- tére. A sorozat gyűjtőnéve „Az új Berlin” és a „zsidó” bélyeg mérete 27,5x32,8 mm.

napja után megjelent emlékbé- lyeg, amely az újjáépített berlini hitközségi székházat ábrázolja. Ebben a székház- ban foglal helyet a templom, a zsidó múzeum, sőt, még az

A bélyegeket H. Hiler ter- vezte és egyidejűleg megje- lent egy elsőnap boríték is

Kutyakomédia Szent Spiridon napján

— Negyvenyolc órával a tervbe vett pogrom előtt a Vaszgárda igyekszik „megnyugtani” a zsidókat —

Nem tudom, kinek az agyában született meg a komédia ötlete. Azt se tudom, hittek-e a rendezők az elterelő manőver sikerében. Tény, hogy a két pap és a 150 főnyi paraszti statisztacsoport igyekezett jól játszani a szerepet. Diszkrétül a természet gondoskodott... a havasi táj és annak hangulata, a bukólikus képek, a világtéremtés kezdeti idejére emlékeztető csend — mindezek tökéletesen tették az illúziót.

Után Sesul Poenii felé Sfetea őrnagy bátorított. „A látogatás után nem leszel okosabb — mondta — garantálom azonban, hogy nem lesz semmi bajod. Még szóval sem fognak bántani.”

Két pap és 150 statisztista

Első megfigyelés: Dumitrescu játssza a házigazdát. A görögkeleti pápa mosolyogva jött elének, az őrnagyot megölelte, majd reverenciával „vujtotta felém a kezét. „Végtelemül boldog — mondta — hogy látogatásunkkal megismerhettük.” Társa, Berinde, a görögkatolikus lelkész a templom előtt várakozott. Két fiucska bámészkodott mellette. Mint megtudtam, Dumitrescu gyermekei.

A két pap külsőleg is mérőben különbözött egymástól. Az akkori zsidó mozi-nyelvén szövege úgy néztek ki, mint Patt és Palachon. Dumitrescu fekete, vállas, izmos férfi — a reverenda ellenére is a constantai görög hentesekre emlékeztetett. Az egész ember csupa mozgékony és tetterő volt. Apró sündisznó szemében gúny és ravaszág ült. Berinde, a görögkatolikus pap mindennek az ellentéte: horihorgas, sovány, vöröses-szőke, vizenyösszemű. Arcán lázroszák. Mintha félórával előbb bujt volna ki valamelyik tudósánatórium ágyából, hogy velünk találkozhasson.

— Mit csinál itt ez a nép? — kérdezte az őrnagy, a domboldalon ülő parasztsokra mutatva, akik néma kíváncsisággal figyeltek bennünket.

— Ünnepelnek — válaszolta Dumitrescu edesen. — Őrnagy úr nyilván elfelejtette, hogy Szent Spiridon napja van...

— Gúny volt a pápa hangjában. A kezdeti siker felvidította, fülényesen mosolygott. — Isteniszteletet tartotunk, imádkoztunk... Az emberek élvezik most a gyönyörű isteni napot.

Kezével a felhőtlen, kék égbőlra mutatott. A nyári nap enyhe-meleg sugarai valóban cirgáltak.

Szemügyre vettem a parasztságot. A 150 főnyi tömeg jórésze fiatal férfiakból állt. Tipikus máramarosi vasárnapi öltözék volt rajtuk: pánlikás szalmakalap, mellény, tarka háziszőttés tarsiznya, tűző, gyoicsing és gatyka. A zöme boeszkort viselt, csak elvétve akad bakanca.

— Csak baj esetén verik Kétségtelen, ezek jól betanulták a szerepet. Ellensúlyozni akarják a borsai zsidók riadóit, amely nyílt pogromra való uszításról szól. Elmiatt rendezték meg ezt a szacharin-izil pásztorjátékokat. Hol itt a közvetlen, a szemmel látható és közvetlen veszély? A zsidók kézeletében igazán, nem tehetnek róla, hogy a zsidók beteges, szabadjára engedett fantáziájuk miatt egyik tulzából a másikba esnek...

Kötelnék álltam. Notesztömböt és ceruzát vettem ki a zsebemből.

— Mi a véleményük az iskolában történt incidensről? — kérdeztem.

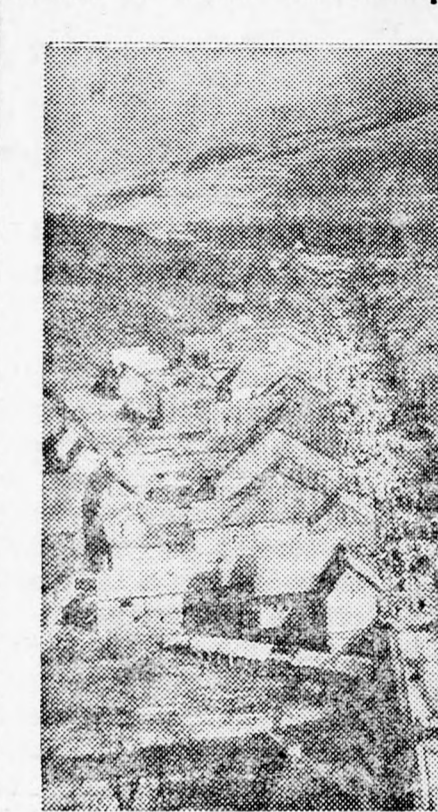
— Ismét a pápa válaszolt.

— Sajnáljuk az esetet, mert

Kocsink az országot szelén maradt, mi pedig pázsitos ösvényen kapaszkodtunk a dombra. Elöl az őrnagy, én a nyomában. Célunk a domboldalon épült görögkeleti templom volt, ahol vártak ránk. Ez a fenyegetendőbből épült, zsinólyal fedett, meszeletlen imaház olyan kicsi volt, hogy a kápolna elvezetés jobban ráillett volna. Színe még világosbarna volt, két évvel előbb építették, amikor elküldték Dumitrescut, a papot, hogy gyűjtsön híveket és térítsen és tudassa a havasok népével, hogy a görögkeleti ortodox egyház az igazi, mert Bukarestben aszerint imádkoznak.

— Tisztelem ur is ünnepel? — kérdeztem Berindét.

— Szent Spiridon az ortodox egyházért áldozta fel életét... Az én templomom különben a domb tuloldalán

A ZSIDÓ BORSA LATKÉPE Szombati napon sétálók tömege lepte el a község főutcáját. Képünkön látható a Cszila-patak, amely a községet átszeli

van. Az önök tiszteletére jöttem ide.

— Hol van Danila — kérdezte az őrnagy?

A két pap összenézett. Dumitrescu válaszolt:

— Danila? Oh — Danila elutazott... Régi elutazott... — Hol vannak a vasgárdista diákok?

— Nem tudunk vasgárdista diákokról... Fiatalemberek jönnek-mennek, vonzza őket a fenyegetés, vonzza őket a hegység, a havasok, az áldott természet... Nyár van és vakáció — az lenne a csoda, ha nem jönnének... Mi különben sem érdeklődünk az ember hite és meggyőződése iránt... Tudjuk, hogy csak a jószág Mindenható Isten tud belelátni az emberi szivekbe és vesébe...

Az utolsó szavakat keneteljes hangon mondta és tekintetét közben ajtatosan az égnek emelte.

felre a harangokat... a hagyományos felekezeti béke megzavarására alkalmas. Mi megtettük a feljelentést, a többi a hatóságok dolga. Mi hisszük, hogy a bűnösök, bármelyik oldalán is álljanak, elnyerik majd méltó büntetésüket.

— Mit csinált itt Danila?

— Amit másutt: előadásokat tartott. Ismertette a román nemzet történetét. Különben is ez a hivatása, ezért kap fizetést.

— A zsidók elleni uszításért is fizetik?

A pápa megsértődött.

— Ez a rágalom annyira rosszindulatú, hogy nem is reflektálok rá...

— Tisztelem ur, ne játsunk bujcskát.

— Ha arra gondol, hogy kompromittáló, vagy törvényt

Irta: SCHÖN DEZSŐ

ellenes nyilatkozatot fog ki-szedni belőlem — nagyon téved... — Félreverik itt a harangokat? — Csak baj esetén. — Utóbb? — Amióta Borsán vagyok, egyetlen egyszer sem fordult elő ilyen eset. — Szemrebbetés nélkül hazudott.

Kasztnér Rezső Máramarosba érkezik

Sesul Poenii-ben tett látogatásomról részletes jelentés kitértem. Igyekeztem hűségesen visszaadni a beszélgetést, érzékeltetni a légkört és a hangulatot. Megírtam, hogy mindkét pap 35 év körül. Dumitrescuban láttam a helyi vezért, a mozgalom spiritus rectorát. Kegyetlen, ravasz, hazudozó,

Sfetea őrnagy tekintetét kerestem. Haragot és ideges séget árukt el.

— Befejeztem — mondtam, zsebrebavgyva a papirt és a ceruzát.

Szó nélkül megfordultam és sietve, szinte futólépésben ereszkedtem le a dombról. Egyetlen vágyam volt, mielőbb elérni a kocsit.

titkára volt. Biztam politikai érzékben és tudtam, hogy a kormány erdélyi szárnyához kitérő személyi kapcsolatai vannak. Maniu Gyula miniszterelnök és Vajda Sándor belügyminiszter kedvelik. Ismeri titkos telefon-számukat, bármikor érintkezésbe léphet velük. Kasztnér Rezsővel való ba-

— Négy órakor... Nem akartuk felköltetni... Arra kérjük, hogy maradjon itt... Azt akarjuk hogy Kasztnér Rezső is Borsán legyen... — Hol van Fruchter Herz? — A 6 óras vonattal Szigetre utazott. Megkéri a prefektust, hogy vezényelje ki a katonaságot. — Mi lesz, ha a prefektus nem küld katonaságot? — A jószágos Eg őrizzen meg bennünket... Mindenestre gondoskodtunk róla, tudják meg Poeniin, hogy kértünk katonaságot... Egy órával később kihajtottunk az állomáshoz. Stein feld közölte Kasztnér Rezsővel legujabb értesüléseit.

Menekülés az ostromlott községből

Délután elterjedt a hír: le-tartóztaták Fruchter Herzet. Az információ arról szólt, hogy a borsai hitközség elnöke jelentkezett dr. Jaga Gábor prefektusnál és a veszélyes helyzetre való tekintettel azonnali hatósági beavatkozást kért. Fruchter azzal érvelt, hogy csak a katonaság jelenléte akadályozhatja meg a vérontást, a rablást, egyszóval a zsidó Borsa pusztulását. Figyelmeztette a prefektust: ha nem intézkedik azonnal, a borsai zsidók őt teszik felelőssé a történetért. A hitközségi elnök és a prefektus között éles szóváltásra került sor, egy adott pillanatban a prefektus telefonált a rendőrségnek, amely Fruchter Herzet őrizetbe vette.

A hírt Felsővisóról hozták. Telefon híján nem állott módunkban lekontrollálni. Abban sem voltunk biztosak, hogy Felsővisón egyáltalán működik-e a telefon. Az a tény viszont, hogy Borsát izolálták a külvilágtól és közben a hatóságok a kisujjukat sem mozgatják, arra vallott, hogy Bukarest szabad folyást enged az eseményeknek.

Estefelé megindult a menekülés. Ki székérrel, ki gyalogosan vágott neki az út-

Elmékedés a futásról...

A Pollák-féle vendéglő a falu közepén állott. Jó másfél kilométernyire voltunk az első zsidó háztól, illetve a veszélyzóna határától. Nem volt maradásunk a sötét vendéglőben. Kimentünk az utcára.

Csoportba verődött emberek arról beszéltek, hogy Slomo, a gatterista beöltözött parasztnak. Ha nem nyitja ki a száját, a saját édesanyja sem ismerné meg — mondták. Neveket emlegettek, zsidókat, akik parasztnak láttak menedéket. Ugy tudták, hogy Fruchter Herz azzal búcsúzott reggel a feleségétől, hogy semmilyen körülmények között ne mozduljon ki a faluból. A sógorok azonban — Fruchter Herz fivéré — unszolták. A család előbb átment a vasútállomás szomszédságában lakó testvér házába, majd az éj beálltával az ille-től székérre rakta az asszonyt és 9 gyermekét és elindította őket Felsővisó felé.

Tíz óra felé jött a hír: megindultak! Az utca pillanatok alatt elnéptelenedett, csak a falak mentén, az udvarokban húzótt el egy-egy sietős árnyék. Abban a pillanatban éreztük, hogy idegenben vagyunk.

— Semmi értelme annak, hogy továbbra is itt maradjunk — mondta Kasztnér Rezső.

— Mit akarsz csinálni?

— Menjünk a vasúthoz.

— Csak reggel 6 órakor indul a vonat.

— Beszéljünk a főnökkel.

Rövid tanácskozás után úgy határoztunk, hogy Fried József házába hajtunk. A leg-főbb érv az volt, hogy a házban van telefon. Nyomban felhívtuk Fried Ábris szigeti irodáját, majd az Új Kelet szerkesztőségével beszélünk. A prefekturát és a csendőrpáncsnokságot nem kapcsolták. Délután végleg megszaktadt a telefon összeköttetés Borsa és a külvilág között. Elmentünk a postára, de a tisztviselő esküszökött, hogy ő nem tehet semmiről. Valamivel később, amikor híre jött, hogy az utolsó két csendőr elment Mojszin irányába és a csendőrszék üres, a borsai zsidók fölött urrá lett a pánik.

Mint a tettenért tolvajok, lesütött szemmel, meg-szégyenítve távoztak. Fel-tűnő volt, milyen kevesen mentek. A 3500 borsai zsidóból — alig 4-500 lélek. Kinek van ereje ahhoz, hogy egyik percről a másikra, önszántából elszakadjon a fészektől? Az életosztón különben is optimizmust sugall, biztatja az embert, hitegeti: Neki — pont neki, — nem lesz bán-tódása, az utolsó pillanatban csoda történik és megmenekül, egész biztos, hogy megmenekül...

Leszállt az est. De a borsai házakban nem gyúltak ki a fénycsillagok. Csak imitt-amott parázslott egy cigarettá. Letompított hangon, halkán beszéltek. Fiatal emberek a falu bejáratánál rönkökkel és kövekkel eltorlasztották az utat. Arról suttogtak, hogy a faluban néhány revolver is akad. Köveket gyűjtöttek, arra számítva, hogy a sötétben, biztos fedezék mögött, meghajigálják a tömeget és tumultust okoznak. Néhány bátor férfi, aki ismerte a határ minden zegét-zugát, vállalkozott arra, hogy az éj leple alatt, amennyire csak lehet, megközelít Sesul Poeniit és hozza a mozdulatokról szóló híreket.

Vegyük rá, hogy indítsion vonatot...

Egy pillanatig arra gondoltam, hogy személy szerint nekünk van a legkevesebb okunk a rémületre. Családunk biztonságban van, az idő enyhe, sötét van, fiatalok vagyunk, köztünk és az ellenség között a fél falu. Két-három óra múlva is ráérünk menekülni. A félelem azonban minden okoskodást legyőzött.

Elindultunk. Szaporán szedtük a lábunkat. Alighogy kitértünk a faluból, áttértünk a futólépésre.

Kasztnér Rezső szólalt meg elsőnek:

— Segíteni nem tudunk... A tudósításért nem szabad az életet kockáztatni...

Arról beszélgettünk, hogy a futás zsidó tulajdonság. Csak a gój lát benne szégyelmelet. Mint ahogy gój szemlélet a hősies kiállítás, a becsület nevében való halál... A zsidó minden körülmények között — még a futás révén is — életben akar maradni... Csak az Isten szent nevében hal meg...

Tökéletesen egyetértettünk. Félóra sem telt bele, hogy az állomáshoz értünk. Közben elfelejtettünk visszaneézni. Ugy menekültünk Borsáról, ahogy Lót menekült anakidején Szodomából.

Pedig ez nem volt Szodoma, hanem egy szorgalmas, derék chaszid község. Egyetlen bűne volt csupán: hogy a gálatban épült...

(Folytatása jövő pénteken)

Izraeli éjszakák

EZER BOHÓC

Egy felnőtt és egy gyerek emberi történetéről szól Herb Gardner színműve, az „Ezer bohóc”, amelynek próbái már lendületesen folynak az Ohelben Avrahám Ninio vendégrendező irányítása mellett. A héber nyelvű fordítás Channa Ben Ari munkája, a szereplők: Gideon Singer (vendégszereplő), Sálom Jozsef, Jákob Elastein, Ninette Dinár és három kislány, akik felváltva játszzák majd a gyermekszerepet. Az Ezer bohóc filmváltozata a napokban Oscar-díjat hozott Martin Balsam színész számára.

Jean-Marie Serrault francia rendező a héten Izraelbe érkezett az Ohel meghívására és már elkezdte Bertolt Brecht „Ember az ember” című színművének próbáit. A darabot Amnon Achinon fordította, a díszleteit Jigál Tumárkin tervezi. Er a francia vendég rendező majd Ionesco „Az éhség és a szomszág” című darabját, amelyet a napokban mutattak be Franciaországban is nagy érdeklődés mellett.

PRÁGAI TRIÓ

Vége megtört a jég. Május 6-án érkezik meg Izraelbe az első cseh művészegyüttes. A fiatal zsidó álarcba ugyanis már minden népidemokrata országból jött művész, vagy művészcsoport, kivéve Albániát és Csehszlovákiát. A cseh művészetet elsőnek a prágai trió néven ismert három kitűnő zenész és muzikológus, dr. Milos Müller (hegedű), Josef Frazeek (viola de-gambára és cselló) és dr. Vladislav Vocholka (csembaló és zongora) képviseli nálunk. Az együttes május 11-ig marad Izraelben és ez idő alatt öt koncertet ad, köztük egy hangversenyt május 8-án a cseh nemzeti ünnepén — a telavivi Héjchal Hátárbutban. A prágai trió szerves része a prágai nemzeti zenekonzervatórium kamarazene egyesületének és tagjai már 25 éve muzsikálnak együtt különböző ensemblek és a trió keretében.

A trió a klasszikus, pre-

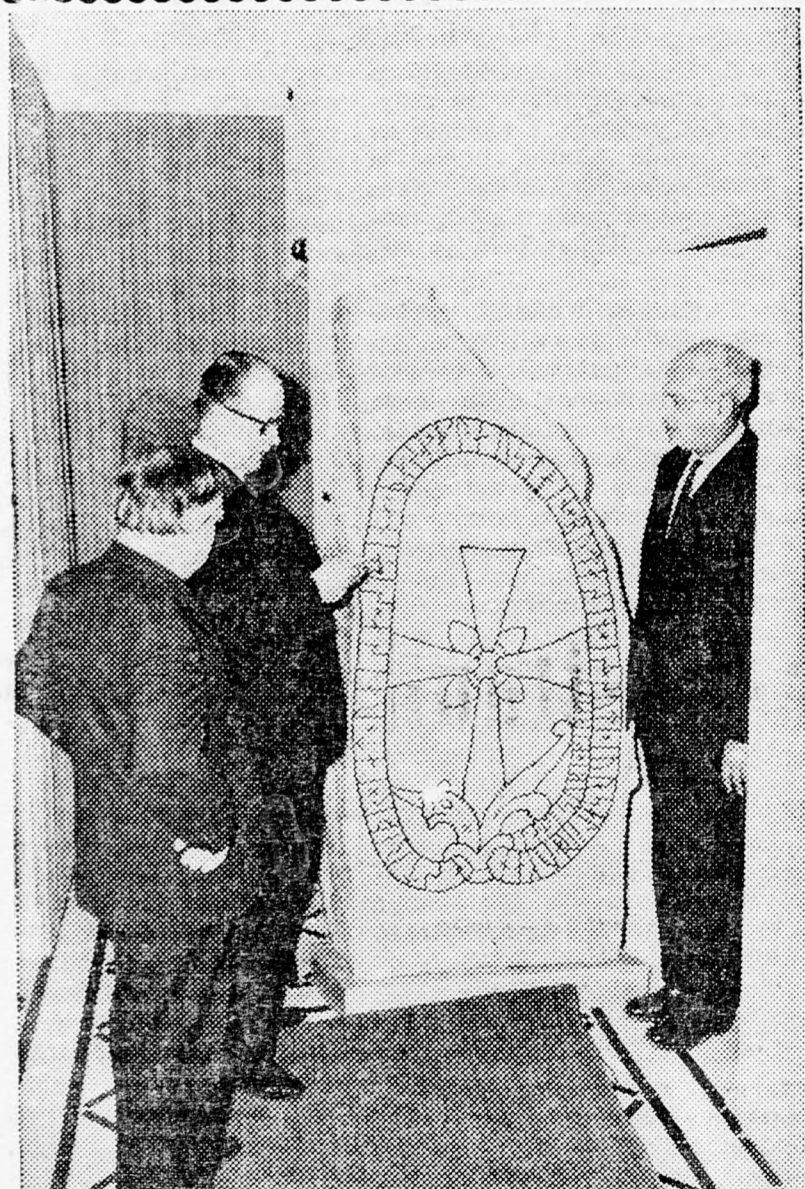
klasszikus és a modern cseh és más szerzők műveiből állította össze műsorát. Repertoárjában találjuk Adam Václav Mechne (1600-1671) „Mennyegzői muzsika”, Josef Fiala (1748-1816) „Szonata viola de-gambára”, továbbá Jan Krumalovsky (1763-1817) és Matteo Csernochovsky (1684-1742) szerzeményeit. Itteni vendégszereplésük alatt Smetana (Szülőföldem és zongora-hegedű kettősök), Janáček (Lombhullás), Josef Suk (Ballada), Dvorák (hegedű-zongora-csellóverseny), J. S. Bach (kánonok) és Scarlatti (trio viola de-gambára, vila de-amor-ra és csembalóra) műveit is játsszák. Örömmel köszöntjük az első cseh művészeti festszakát.

JAKUT EFFENDI

Vége az arab kisebbség is — remélhetőleg — állandó jellegű hivatalos színészekből álló színházhoz jutott. A Philip Diszkin rendező vezetése alatt álló jeruzsálemi „Hámáágál” színház a múlt héten mutatta be első arabnyelvű előadását, amelyet a „Jakut effendi” névvel ruháztak fel.

Már néhányszor beszámoltunk Arje Elias tanár kísérleteiről, aki haifai, názáreti és akkói arab műkedvelőszínek gyűjtött maguköré és vitatható nivóju műsorokkal bejárták azokat a helyeket, ahol az arabnyelvű és szellemű műsorok hallgatósága akadt. Emellett mindenkiemlékre méltó kezdet után jelentkezett Diszkin, aki általános anyagi és erkölcsi sikert és elismerést vívott ki „Az Ubu király” című angolnyelvű előadással. Jeruzsálemi stúdiójában maguköré gyűjtötte az országban található tehetséges arab színészeket, kioktatta őket a hivatalos színjátszás rejtelmeire. Amikor úgy találta, hogy az együttes elég érett a nyilvános fellépésre, megfélelő darabot keresett számukra.

A választás Marcell Pagnol „Topáz” című színművére izraeli-arab valóság szerint esett. A darabot ezután arab nyelvre lefordították és az kissé átgyúrták, miközben Topázból Jakut effendi lett.

Rangar Adanman svéd közoktatásügyi miniszter átnyújtja David Diringernak, a tel-avivi írás-múzeum alapítójának a svéd állam ajándékát: annak az ezeréves kőnek a másolatát, amelyen rovásírás bizonyítja, hogy „Asztrid emelte hűséges férje, Ostan emlékére, aki útban Jeruzsálem felé halt meg”. — A képen balról jobbra D. Diring, Adanman svéd miniszter és Burstein, Tel Aviv város kulturális osztályának a vezetője.

DOKUMENTUMFILM RUSZTAVELIRŐL

Három kiváló szovjet tv-szakember érkezett a múlt héten Izraelbe, hogy többek között dokumentumfilmet készítsenek Sota Rusztaveli, a gruzok nemzeti költőjének életéről abból az alkalomból, hogy világszerte az idén ünneplik a költő születésének 800-ik évfordulóját. A kalandos életű csavargó költő halálán szermes volt Tamarba „a gruzok királynőjébe (1184-1213) és hozzá írta a „Tigrisbörben” című nagy-szabású kalandos-szermes költeményét, amely idővel a gruzok nemzeti éposa lett.

A kultúrát költő utazásai során Jeruzsálembe is eljutott, a Mácléva völgyében lévő Szent kereszt kolostorban lakott és ott is halt meg. A három szovjet filmem: Elia Ruria Bernanovics, a tífiszi (Gruzia) tv. igazgatója, Guram Vasziljevics Patumrija, a gruz tv. rendezője és a fényképész felkeresik a Szent kereszt kolostort és a dokumentumfilmet az ottlévő kéziratok és falfestmények felhasználásával forgatják.

Ez az első alkalom, hogy szovjet szakemberek járnak Izraelben. A gruz tv.-emberek Dimitrij Csuvaschin szovjet nagykövet közbenjárására érkeztek hozzánk és a tervek szerint Izraelről is készítenek dokumentumfilmet, amelybe néhány vezető személyiség készítet beszélgetésüket is beleszövik.

PANTOMIM-SZÍNHÁZ

A szimpatikus, fiatal Bukai házaspár, amely a napokban tért haza többnapos külföldi vendégszerepléséről Pantomim-színház néven mutatja be új műsorát a hazai közönségnek. A kétféle humoros-szatirikus jeleneteinek témáit a mindennapi valóságból és a kisember ügyes-bajos dolgaiból merítette. Rendező: Méir Bukai, korreográfia: Jehudit Levitan, zenei aláfestés: M. Bernstein.

RÖVIDEN

Jaffa Járkoni, az ismert énekesnő hazaérkezett néhányhetes délafrikai vendégszerepléséről.

A Batséva balettszínház május 4-én és 5-én a tel-avivi Ohel Sém termében imét előadja „Az eljegyzés”, „Aszsonyok a sátorban” és az „Arc és álarc” című táncjeleneteket, amelyeknek a napokban volt az ősbemutatójuk.

Leonard Bernstein karmester fellépésével nyílt meg Londonban az amerikai művészeti fesztivál, amely Isaac Stern hegedűművész hangversenyével június 20-án zárul.

Tibériáson a szoborkert mellett pinchehelyiségben Jemini jeruzsálemi festőművész kiállításával nyitották meg a napokban a „Bét Amánim” művészszínházat. Fuchs Ávrám

Makleff tábornok háborusága

(Folytatás az első oldalról) sóra épülnek. A tenger fenekét ugyanis átlagban 4 méter vastag söréteg fedi. Alatta, mélyebben, vízhatlan agyagréteg található. Magán a gáton keresztülszí vároghat a víz, a gát alatti söréteget pedig idővel majd alámossa, a tengerfenéken is utat tör magának — mondták a holland szakértők. Ezért a gát közepébe, annak egész hosszában, két-

méter vastagságú szigetelő falat kell építeni, amely a talaj sörétegen keresztül lenyúl egészen a vízhatlan alaprétegre. Ez aztán hosszú időre biztosítja majd a gát ellenálló képességét, megakadályozza, ahogy a községes tengervíz beszívárogjon a dúsított ásványtartalmu párolgató medencébe, feloldja a drága karnalit, a kálisót tartalmazó kristályanyagot.

Az egymillió dolláros gép kudarca

Amikor a Construction Aggregates, majd később a Kaiser cég elvállalták a gát-építést, azt javasolták a holtlandusok, építsék meg előbb a szigetelő választfalat a víz alatt, erre hordják azután

Kaiserék egymillió dolláros költséggel hatalmas gépet építettek Amerikában, azt darabokra szedve elhozták és Szdomban összeszerelték. A hatalmas „gátszelelő” nem működött jól. De

A GÁT A 7 MILLIÓ DOLLÁROS ZÁPFOGGAL. A gát baloldalán még Holt-tenger, jobbra már csak párolgató medence

a gátat. Nem egyszerű a vizalatti építkezés, de a hollandusok tudják a módját. A Kaiser mérnökei más utat választottak. Elhatározták, hogy ők előbb felépítik a gátat (a legfelső réteg híján) és ezután „kettévágják”: behasítanak egy lefelé szűkülő csatornát, amely lenyúlik a talajrétegre, ebbe öntik majd a betont. A két év előtt létrejött új szerződésben, amelyben a Kaiser cégnek egymillió dollárral többet ígértek a munka befejezésért, Kaiser teljes felelősséget vállalt az általa választott építési módszerért.

a géppel és anélkül sikeresen megoldották a problémát a két rövidebb keresztgáton. Ott ugyanis sekélyebb a tenger, vékonyabb a söréteg is, nem fekszik olyan mélyen a talaj agyagrétege. Ezután került sorra a 18,5 kilométeres főgát. Itt kezdődtek a bajok. A gát magasabb, a tengerfenéken néhány vékony talajréteget kell keresztülvágni, amíg vagy 12 méter mélységben elerik az agyagréteget. Itt az egymillió dolláros szerelő-gép felmondta a szolgálatot.

Kaiserék zápfoga

A Kaiser cég más módszerrel próbálkozott. Kotró géppel vajták ki a gát közepét, kötőanyagokkal locsolták a kivájt árok falait, hogy ne dőljen, ezután töltötték meg szigetelő anyaggal. Az ellenőrző holland mérnökök igen szigorúak. Figyelmeztették a Kaiser céget, hogy módszere hibás, mert munka közben laza

törmelék esik az árok aljára, erre építik a választfalat, tehát éppen alul, a kritikus ponton nincs zárófal, hanem vízátszivó törmelék. A mérnökök „fog”-nak nevezik a gáta beleeresztett, felül koronaszzerűen szélesedő, alul gyökré gyantán szűkülő falat. Megmondták az Amerikából idesiető ifjabb Kaisernek, hogy ez a fog — zápfog,

amely el nem fogadják az amerikai vállalat azonnal gyorsan tovább dolgozott, frissen elkészített választfalat egy-kettőre betemetették ne lássák a zápfog. A hollandok pedig próbafúrásokkal végeztek, megnézték, mi van alul, a tengerfenékre nyíló foggyökérben. Zápfog!

A szöke holland főmérnök nem hagyta jóvá a gát-építést, az amerikai vállalat a 7 millió dollárt kapott. Kereskedő a sikeresen befejezett munkáért. De ezen a ponton tört a háború.

A Kaiser cég kijelentette, hogy hirneves (de nem nevezett) szakértő megállapítása szerint a választfalnak a holland tervezési megépítése lehetetlen és ezért a szerződés nem teljesíthető, tehát semmi sem. Egyben a semmizét mondott szerződés szerződés ajánlotta. Az amerikai vállalkozó gyorsan elkészítette a gát utolsó, néhány száz méter szakaszának alapját, a választfal és köréteget nélkül, megkezdte felszerelésének elszállítását, miután elcsatolta munkásai nagyszét.

Mibe került a mérnökök tévedése?

Szakkörök szerint a választfal megépítése egyáltalán nem képez megoldható mérnöki problémát inkább arról van szó, hogy mennyi költséggel jár. Lehetőség, hogy a hirneves cég elszámolta magát, mérnökös rossz tanácsot adott, amikor nem fogadták el a holland szakértők javaslatait. Az általuk választott módszer kiderült, hogy nehezebben végrehajtható és költségesebb.

Az amerikai vállalkozó nem mondta meg, mennyit fizetett rá a holttengeri építésre — mert a szerződés szerint ő vállalta a teljes felelősséget a munka módérékért és a felmerülő nehézségekért. Egyetlen módja, hogy kibújjon költségtétzei alól: a szerződés semmissé nyilvánítása, az alapon, hogy az nem végrehajtható. Makleff tábornok pedig hadilobogóként tüzte ki három nagy külföldi vállalkozó ajánlatát, hogy ők elvégzik a „letetlen” munkát.

Most áll a háborúság. Holttengeri Művek igazgatója hangoztatja, hogy akár milyen hatalmas is a Kaiser birodalma, szerződéses kelet tartani, a vállalt munkát el kell végezni. De szem előtt kell tartani azt is, hogy a tenger sötét, nem csupán a világ legmélyebb pontján hozza össze Izraelt a Henry Kaiser birodalommal. A délvidéki tervezett nagy tengertől sötétlő atomtelep előkészítő kutatásait Kaiser külföldi vállalatok is megkezdte felépítéséről is folytathat nem hivatalos, pulzáló tárgyalások. Ezeket arról is szó esett, hogy Kaiser milyen fizetési feltételeket hajlandó biztosítani rájuk.

Nem árthat, ha a Kaiser cégnek tudomására hozták, hogy Izraelnek meg lehet „zápfogakat” eladni a Pulitzer-díjra, de a jövőbeni együttműködés érdekében azt is kell megérteni, hogy a holttengeri férfi vizsályt magasabb szinten, békésen fogják megépíteni.

AMI A LEGFONTOSABB

— A lányom most villám-körül útra megy.
— Ne mondd. És tud nyelvet?
— Most húsz nyelven beszél, azt a szót, hogy nyelvet.
Megfigyel

Sosáná és az atomveszély

Írta: Gács Teri

lió darabra ment, amikor a Jorám meglökött.

— És a tálcá hol van?
— Az is eltört. Az a szép porcelán volt, amit úgy szerrettél.

— Ennyi kár egyszerre. Jó nagy büntetést érdemelsz. Nekem hiába sirsz. Csak büntessenek meg. Miért veszteksz már megint össze?
— A poh... lih... tih... kah... miatt.
— Miféle politika miatt?
— Azért, mert a dod Eskol duralex fűdzsával, amely, mil-

— A dod Eskol nem ment bele az atomba, hanem ki-neveztek őt az atombizottság elnökévé.

— Oto dávár. Ha ő a fej, akkor nyakig benne van, — mondja a Jorám.

— Szeretném tudni, mi köze ehhez a Jorámnak?

— Azért, mert ők egy Rafik és az a dod Peresz, aki kirohant, az is egy Rafi és a dod Ben Gurion, aki kirohant, ő is egy Rafi és mind kirohantak és a Jorám is, mert ebbe van egy nagy veszély.

— Ostobaság.

— Mondd, szávtá jókára, érted te egy kicsit az atomt?

— Nem túlságosan.

— A Jorám henege, hogy ő érti és hogy abban, hogy a dod Eskol mostan benne van az atomban, van egy nagy veszély?

— Ugyan már, miféle veszély?

— Ő azt mondja, hogy az atom szok hasadni és most, hogy a dod Eskol benne van és ha fog hasadni, mit csinálnak ők több Eskollal, mikor nekik ez az egy is sok.

A világ legjobb felesége

akar, talán ki is szemelt már a festményt. Az aperitif idején bemutatja magának a festőt és annak feleségét. Simonne még mosolyogni is hajlandó volt beszélgetés közben, de nem állta meg, hogy ne lelkéztesse meg a nagyhatalmu államtitkár.

A festőhöz, akivel itt ülök a kávéházban, régiből barátok, még abból az időből, amikor külföldben járt, s minden utazása életveszélyt jelentett. Háború volt, civilruhában teljesített katonai szolgálata, a Londonba menekült holland királynő húsgés, a bator alattvalójaként. Tőle tanultam először hollandul, de nem büszke rá, mert ma is csak ismeretlenekkel (szegyenkezők nélkül) Rembrandt nyelvén beszélek.

polgári foglalkozást kénytelen üzni, hogy kenyerét megkeresse. Időről időre felfedezik, cikkek jelennek meg róla a lapokban, vagy valamelyik képgyűjtő beleszeret műveibe. Ilyenkor barátom lelkes, hosszú levelet ír nekem, amely mindig így kezdődik: „Végre...”

A siker és sikertelenség nemcsak tehetség kérdése. Minden időben, minden társadalmi rendszerben, mindenhol, ahol embernek emberrel van dolga, a személyi kapcsolat döntő szerepet játszik.

A feleség királyt vagy koldust csinálhat férjéből, tartja a régi mondás és Simonne, persze akaratan kívül. Koldusbotra juttatta élettársát. Ha nem is a szó szoros értelmében, hanem abban, amiért Rostand Ciranojának „görcs van a szive táján, mert Lázár a csókók lakomáján”. A siker, az elismerés lakomáján Gust azért nem lakmározhatik, mert megakadályozta ebben Simonne, az imádott feleség. Akinek hibáit, sőt, mondhatnám: bűneit, nem látja a szerelmében elvakult férfi.

Gust hatvan körül jár és remek fizikai és szellemi kondíciónak örvend. Vigyáz magára: régen leszokott a cigarettáról, bár nem tagadja, hogy még most is „van rá éhsége” és minden reggel egy teljes órán keresztül tornázik, majd hideg vízzel öntözi magát kis csapadékos kertjében. A tusolást azért nem a fürdőszobában végzi, mint az a helyes volna, mert 1959-ben — tehát hét éve — elromlott a zuhanyozó és azóta sem javította meg.

Gust számomra problémát jelent. Orvosnak érzem magamat, aki diagnosztizált egy súlyos betegséget és nem meri betegének megmondani. Ilyesmí aligha történik meg a medikális életben, én pedig mindig visszariadok attól, hogy az igazságot barátom szemébe mondjam. Pedig tudom, hogy segítene rajta, begyógyíthatná életét nagy sebét. De nem merem megtenni. A legközelebbi alkalomra hagyom, vagy legalábbis azt hiszem, hogy legközelebb több bátorságom lesz a szókimon-dáshoz.

Itt van szemben velem egy ember, akit nemcsak én itélek nagy művészeknek. A normális helyzet az volna, hogy házában egyik szobájában konyakozzam vele, hallgassam elégedett, kissé dicsekvő beszédét, mert ki is tartsa magasba a macskák farkát, ha nem a macska önmaga? Ehelyett nem otthonában fogadja régi jó barátját, hanem a zajos utcasarki kávézóban. Nem sikerreíről számol be, hanem arról, hogy legutóbbi találkozásunk óta mi sem változott. Csak az idő haladt és még egy sor képpel gyarapodott műveinek száma.

— Oh, az én Simonneom, a legjobb feleség a világon... Szeretem, mint az első napon, amikor megismertem... Mit mondjon az ember, amikor ilyen mondatok ütnek meg a fülét? Hallgat, mint a ponty a folyóban. Még csak nem is hápog.

Ernest Hemingway özvegye, Mary, kétségbeesett, de hiábavaló erőfeszítéseket tett a bíróság előtt, hogy megakadályozza a könyv kiadását azon az alapon, hogy szerzője, A.E. Hotchner olyan irodalmi anyagot sajtóított ki, amely legális, az ő, Hemingway jogos örökösének a tulajdona. Hotchnert azzal vádolta, hogy „szegyenletes módon behatolt magánéletem be és azt pénzért bitorolta.”

— És ez a „legközelebb” soha nem jön el. „Igy fog meghalni, sikertelenül”, gondolom magamban valahányszor Rotterdam

A társadalmi kapcsolatok hiánya, az emberekkel való bánásmód, ügyességének teljes nemlétezése a bartóki tragédia egyik főoka.

B evett társadalmi szokás az, hogy az elfogadott meghívást a saját házába való invitációval viszonyozzák. Így van ez időtlen idők óta Nyugaton és másutt is, ahol civilizált emberek társadalmi életet élnek. Gust azonban soha senkit nem hívhat hajlékába, mert ilyesmije nincs. A kapcsolatok megszakadnak, Gustöt elejtik.

HEMINGWAY PAPA

(Hemingway; A. E. Hotchner könyve, Random House kiadása.)

Ernest Hemingway özvegye, Mary, kétségbeesett, de hiábavaló erőfeszítéseket tett a bíróság előtt, hogy megakadályozza a könyv kiadását azon az alapon, hogy szerzője, A.E. Hotchner olyan irodalmi anyagot sajtóított ki, amely legális, az ő, Hemingway jogos örökösének a tulajdona. Hotchnert azzal vádolta, hogy „szegyenletes módon behatolt magánéletem be és azt pénzért bitorolta.”

way sohasem viselt alsóneműt és csak ritkán fürdött vízben; alkoholba mártott spongyával szeretett tisztálkodni. Sokat mesélt intim életéről és ilyenkor gyakran keverte a valóságot a fantáziával. Papa például azt állította, hogy egy időben együtt élt Mata Harival (nyilván valótlan, minthogy a 41 éves Mata Harit 1917-ben végeztek ki, egy évvel azelőtt, hogy Hemingway, aki akkor 19 éves volt, mint ambulanz sofőr az olasz frontra érkezett. Más alkalmakkal, részeg fővel edicsekedett, hogy egy afrikai safari során vásárolt egy néger menyasszonyt, aki flugyermekét szült neki (valószínűleg igaz). Ugyancsak igaz, amit 1948-ban mesélt Marlene Dietrichről: „1934 óta szeretjük egymást... de sohasem aludtam vele. Rosszul szinkronizált szexuális áldozata vagyunk.”

A házban, — ha ugyan ezt az építményt még így lehet nevezni — Gust felesége: Simonne az úr. Márpedig Simonne nem engedte, hogy férje rendben tartsa a hajlékot és nem is tart igényt arra, hogy férje látogatókat fogadjon. Hadat üzent a világnak, „az emberek nem érdeklik”.

Néhány esztendővel azelőtt az egyik bank igazgatója, egy nagy képgyűjtemény tulajdonosa meglátta Gust egyik művét és érdeklődött a festő oeuvre-je iránt. „Szívesen meglátogatnám műtermében...” — írta levelében. Minden más művész számára ez a legnagyobb boldogságot jelentette volna, a beérkezés, az anyagi siker ígéretét. Gust azonban kénytelen volt választ nélkül hagyni a felhívást, mert minden könyörgése hiábavalónak bizonyult: Simonne nem volt hajlandó megengedni, hogy férje rendezhesse a házat, olyanná alakítsa, amelyben ilyen magas vendéget fogadni lehet. Már kevésbé nyomós okért is elváltak az emberek és olyan országokban, ahol a válasz lehetetlen, mások már esztendővel azelőtt „az olasz módot” választották volna Simonne esetében. Jómagam, ha ügyvéd volnék, szívesen vállalnám az olyan gyilkos védelmét, aki nejt a felsorolt okokból küldte volna magasabb régiókba. Nem kétséges, hogy az ilyen „vastag dosz-szié” segítségével felmentném a szerencsétlen vádlót. Az áldozatot.

Megérdemelt módon, mert Hotchner, aki csak közepes sikert ért el Hemingway műveinek megfilmesítésével és televíziós produkcióival, jó könyvet írt. Papa Hemingway nem kimondott életrajz és Hotchner prózája gyakran csak másodrendű Hemingway és a sikerült rokonosság és mégis tárgyilagos képet festeni öreg barátjáról.

Papa heves természet volt, mondja Hotch. Ha ivott, gyakran méregbegurult és veszekedett negyedik feleségével, Maryval, akit egyébként imádott. Azonkívül hipochonder volt és vizeletének mintáját mindig magával hordta. Később beképzelté magának, hogy börtönjára van és azért növesztett szakállt, mert hámlott a bőre.

Gust negyven éve szerelmes feleségébe. Soha más asszonyra nem nézett, négy évtizede változatlan rajongással nézi asszonyát és mint minden szerelmes férj: ma is szépnek és fiatalnak látja élettársát. Festményein minden nő Simonnet ábrázolja. Az asszony valaha valóban csodálatosan szép volt, finom, filigrán testét karrarai márványból is faraghatta volna valamelyik nagy reneszánsz mester. Lelki defekcióját férje sikertelensége idézte elő, de soha nem fordult meg fejében az igazság: a kudarcot ő okozta, senki és semmi más.

De Gust nem látja Simonne hibáit. Ragaszkodik hozzá, rajong érte, a világ legjobb feleségének tartja. Perszen senkit sem lehet boldoggá tenni saját akarat ellenére és szerencsére nem élünk már abban a korban, amikor veréssel lehetne valakit is válaszára kényszeríteni.

ROSSZUL SZINKRONIZÁLT SZENVEDÉLY

Hemingway legnagyobb alkotása természetesen önmaga volt — az összes Hemingway hősök prototípusa. A természet, izmos férfi, 48 éves korában, amikor Hotchner megismerkedett vele, még erejének teljében volt és csak úgy sugárzott a jókedvtől. Kubában talákoztak először 1948-ban és az elkövetkező tizenhárom éven át elválaszthatatlan barátok maradtak. Habár az „Öreg ember és a tenger”-rel 1953-ban elnyerte a Pulitzer-díjat és 1954-ben a Nobel-díjjal tüntették ki, ezek már nem voltak Hemingway termékeny évei. De az élete aktív és elfoglalt volt, Papa és Hotch sokat halásztak a kubai tengerpart mentén, elutogattak Párisba és Spanyolországba, szakértő szemmel szemléltek a bika-riadókat, vadászexpedíciókat rendeztek Afrikában. Időközben Hotch bőséges jegyzeteket készített magának egyedülálló, komplikált természetű, szeszélyes barátjáról.

HALLUCINÁCIÓK ÁLDOZATA

A legtekélyesebb Hemingway hős nem úgy végezte, ahogy az egy Hemingway hőshöz méltó lett volna. Utolsó napjaiban egyre komorabb, nyugtalanabb lett. Minden csekélység felizgatta, üldözési mániá gyötörte, üdít hitte, hogy titkos ügynökök vannak a nyomában mindegyikük és, hogy családja és barátai elárulták. Papa hétéit a Mayo-kórházban, ahol sokk-kezelést kapott, mások is megírták. De Hotchner leírása különösen megrendítő. Például utolsó látogatása, 1961 júniusában, amikor Hemingway, aki magas vérnyomástól és gyakori hallucinációktól szenvedett, keserűen panaszkodott: „Mire van szüksége az embernek? Egészségre. Munkára. Enni és inni a barátai társaságában. Elvezetnie az ágyban. Nekem már egyikben sincs részem. Erti? A nyavalya törje ki. Egyikben sem!” És egy hónappal később, 61 éves korában, Papa Hemingway agyonlőtte magát kedvenc vadászfegyverével.

Az embert nem lehet magasítani

— mondják az orvosok az „embermagasító intézet” tulajdonosának perében

— Nincs semmi lehetőség arra, hogy 22 éven felüli ember testmagasságát az ismert orvosi eszközökkel, vagy valamilyen gyógytorna útján növelni lehet — mondotta a tel-avivi törvényszéken két orvosszakértő. A bíróság Eli Mamon 22 éves fiatalember ügyét tárgyalta, aki testmagasító intézetet tartott fenn Tel-Avivban és több embert becsapott. A vádirat szerint Eli Mamon hirdetésekkel tett közzé az újságban, amelyben azt állította, hogy három hónapig tartó intenzív tornagyakorlatok által 4-16 centiméterrel képes növelni pácienseinek testmagasságát. A hirdetésre jelentkező 12 személytől 38-65 fontot vett fel. Mamon ügyfelei között prospektust osztogatott, amelyben azt állította, hogy testmagasító módszerét már sikerrel alkalmazták az Egyesült Államokban és több európai országban. A rendőrségnek tett vallomásaiban Eli Mamon azt állította, hogy elemi iskolát végzett Egyiptomban és középfokú ipariskolában tanult Choloban. Allitása szerint egy testmagasítással foglalkozó franciaországi intézethez fordult és annak prospektusát fordította le héberre. Azt vallotta, hogy sportszerű tornagyakorlatokról van szó, amihez nincs szükség orvosi felügyeletre. Azt is elmondta még, hogy 20 éves korában kipróbálta ezeket a tornagyakorlatokat és 3 és fél centit nőtt fölül. Mint azt dr. Noach Gorman, a tel-avivi egészségügyi minisztérium kirendelt-

sejének orvosa tanuvallomásában elmondotta, a nemzetközi gyógyászat nem tud arról, hogy 22 éves kora után valakinek sikerült volna testmagasságát növelni. Az orvos szerint egy svájci tudós csak a napokban kezdett ezzel kapcsolatos kísérleteket, amikor halott embertől vett hormonokat injekciózott be egy törpébe, de ezek a kísérletek még folynak. Dr. Gorman és egy másik szakértő tanu, dr. Tov Aldubi, a Kupát Cholim fizioterápiai osztályának igazgatója közösen arra a megállapításra jutottak, hogy 22 éves korban megáll a testmagasság növekedése és egyes esetekben csak az orr, a fül és a láb növekszik még. A tárgyalást elnapolták.

Megszakítás Erec-Jiszráélben

- Az izraeli történész keresztény történészek művei alapján rekonstruálta 1600 év zsidó történelmét a Szentföldön -

* Irta: Gervai Sándor *

A legendák erősebbek a tényeknél — de nem örökéletiek. Az egyik ilyen kedvelt legenda volt a nagyvilágban, hogy a keresztény idősámítás szerinti 70-ben, miután egy részeg római szoldos, Titus utasítása ellenére, lángoló fátylát dobott a Szentélybe és az legett — a zsidók világgá szaladtak és csak imáikban idézgették Jeruzsálemet.

Ezt a legendát keresztény biblíamagyarázók a középkorban — híveik szellemi színvonalának megfelelően — kiszínezték, dramatizálták, a bűn és bűnhődés történetévé kerekítették ki. Mivel a zsidók nem lettek keresztények, ezért büntetésből, az idők végezetéig róniok kell a világ országújtait, mint hazát vesztett bolygóknak.

Ha ezt a legendát nem kicsinyes és önző uszításra használták volna fel, hanem — egy kissé több emberséggel — azt a következtetést domborították volna ki a tömegek előtt, hogy a haza a legnagyobb kincs, amelynek elvesztése bármilyen módon, kimondhatatlan szerencsétlenséget jelent, akkor még érdemes is lett volna ezt a legendát, minden népnek okulására megtartani.

Igy azonban azok, akik időnként mégis csak elkezdték egybevetni a legendát a valósággal, végül is arra a meggyőződésre jutottak: ha egy legenda nem az igazságot, hanem az igazságtalanságot szolgálja, akkor a történetírás eszközeivel kell feltárni belőle ellentmondásait, apróbb-nagyobb gonoszoktól tisztítani, céltalan megtévesztő szövegeit.

Ennek a kutató-munkának az eredményeit tárja a héberül olvasók elé Micháel Is-Sálom, a tel-avivi egyetem történelem professzora. „Másház nocrim lo-Erec Jiszráél” (Keresztények zárandoklása Izrael Országába) című 863 oldalas művében.

Micháel Is-Sálom professzor kiindulópontja, az egészségesen gondolkodó izraeli patrióta észjárásán alapszik. A multban öreg-római pogány források alapján tárták fel Izraél egyes korszakait. Ez is helyes volt, mert sok fontos adatot szolgáltatott. De csak a saját korszakokra. Előbb utóbb őket is elvitte innét az ördög. Ami megmaradt belőlük, azt valóban a föld nyelte el és őrizte meg.

Utánuk azonban következett Izrael országának keresztény korszaka. Hazánk egykori hódítói új vallást vettek fel. Amit a chasmóneus harcokosok elkezdtek, azt ők befejezték. Szétszúzták Zeus lemplomait. Szélnék eresztették papjait. Amiért Izrael népet egykor barbároknak minősítették, mert nem mutatnak be áldozatokat ezeknek a pikáns és pajzán multú isteneknek és istennőknek, azt később a világ legnagyobb erényévé léptették elő.

A latin és görög neveik megmaradtak. Zeus és Hera helyébe azonban Jézus és Szűz Mária léptek. Különböző maradt minden a régiiben. Az urak — uralkodtak. A nép dolgozott és nyomorgott. Izrael népének a tömegei is ott éltek ahol őseik. Mindenekelőtt a Gáliiban és Jaffo — Jeruzsálem térségében.

Honnét tudjuk? Zsidók írták! Akkor biztosan nem is z — érvelnek a gójok. Ez az érv azonban összeomlik, mert erről maga

Eusebius egyházatya számol be „Onomasticon” című görög nyelvű művében. 339 körül halt meg. Tehát akkor élt, amikor a legenda szerint Izrael népe már azt is elfelejtette, merre van Palesztina. Eusebius azonban fontosabbnak találta a szomszédságban élő zsidók lakhelyét feljegyezni. „Éltintette azokat a falvakat, tanyákat, községeket, ahol zsidók laktak. Lelkiismeretes leírás készített. Meglátta ő a zsidókat ott is, ahol keresztény többségű városokban éltek.

A római katolikus egyház is hitt neki, különben nem fordította volna le latinra a következő században Hieronymus egyházatya.

A zsidók is hitelesnek fogadták el. A C. Melamed héber fordításában, a Jeruzsálemi Héber Egyetemen jelentette meg.

A kérdés, persze, rögtön felülrik: Hányan voltak? Sokan, biztos nem! Hát erről aztán Hieronymusnak, mint kortársnak aztán éppen az ellenkező véleménye volt. Szerinte annyi volt a zsidó az ő idejében, — Isten bocsássa meg neki ezt a rendkívül individuális statisztikai meghatározást, — mint a tetű. Ő kitűnően megtanult héberül. Gyűjtötte rendszeresen a héber teológiai és történelmi anyagot. Kereste és megtalálta a személyi kapcsolatot az ország zsidóságával. Személyes ismerősei és barátai voltak közöttük. Még az is előfordult, hogy néhányat bujtattott, mert résztvettek — gyorsan elnyomott — nemzeti felkelésekben. Ki, hogy viselkedik ilyen helyzetekben? Embere válogatja.

Hieronymus, a katolikus egyház egységének megszilárdítója, a hivatalos bibliafordítás, a „Vulgata” alkotója, még a vallási fanatizmus fénykorában sem vállalkozott a besugó, vagy a hóhér szerepére. Pedig mindig voltak vallási vitái a zsidókkal. Gunyolta rabbijaikat, istentiszteleteiket — és ugyanakkor dicsérte őket, hogy ragaszkodnak földjükhöz, megművelik tisztességes családi életet élnek, nem úgy, mint Róma népe, akit még Vergilius sem tudott a városból, ahol pottyán élt, visszacsábítani a földhöz.

Hieronymus viszonyáról kora zsidóságához már az első világháború előtt rendkívül érdekes tanulmányt írt a „Magyar Zsidó Szemlé”-ben dr. Krausz Sámuel, a budapesti és bécsi rabbi képzők professzora.

Dr. Klein Sámuel, érsekújvári főrabbi, majd a jeruzsálemi Héber Egyetem tanára, könyvekben és cikkekben mutatta ki azokat a helységeket, ahol zsidók laktak a római — bizánci évszázadokban. Mindketten héber forrásokra támaszkodtak.

Micháel Is-Sálom többek között Antoninus Martyr, Arculfus, Szent Willibaldus, Jacobus de Verona, Lionardo Frescobaldi, Pietro Casola, Melchior von Seydlitz, Nicolai Christofer Radzwill és Nicolas Benard utinaplóira hivatkozik.

Könyve két részből áll. Az első részben bemutatja a szerzőket. Értékeli, elemzi a műveket. A második részben héber nyelvű fordításban közli a zsidókra vonatkozó fejezeteket.

Ezekből a mozaikokból alakul ki Izrael népének élete — történelmi hazájában, 1600 éven keresztül.

Ez alkalommal nem lényeges, hogy a legtöbbször fel-

nélkül éltek zsidók

háborodás, gyűlölet, becsmérlés kísérte jellemzésüket.

A derék keresztény zárandok már a bizánci — perzsa háboru idején haraggal itélkeztek Izrael népe fölött, mert tizezerszámra indultak el harcolni perzsa szövetségeseikre támaszkodva, a bizánci csapatok ellen. A győztesekkel vonultak be Jeruzsálembe. A Gáliiban még keresztény papokat is arra kényszerítették, hogy zsidókká legyenek. Bazilikákat dultak fel. Igaz volt-e mindez? Hát — nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél. Csak ott volt a kutya eltemetve, hogy előzőleg megugyanazt művelték a zsidókkal a keresztények.

Es hol voltak a zsidók, amikor Mohamed hadai közeltek a Jordán tulsó partja felől? De örültek volna a bizánci csapatok parancsnokai ha Izrael népéből nem éltek tömegek „Palesztinában”? Mert, mit csináltak az ebadták? Olyan gyávák voltak hogy hadseregbe tömörülve, újra megkísérelték lerázni, — idegen hatalom segítségével, — a hódítókat. Ez alkalommal az iszlám atyafisággal szövetségbe, valóban sikerült egyszer s mindenkorra a bizánci uralomnak véget vetni.

Az igazi meglepetés azonban az európai kereszties hadakat érte.

Ők úgy tudták, mert ezt verték böles oktatóik a fejükbe, hogy a zsidó már ezer éve bolyong. A javát agyonverték útközben. És mit tesz Isten? Megérkeznek végre Haifára — és kit látnak szemük? A zsidókat, akik eszevesztett módon harcoltak. A tengeren horgonyt vetett hajókat felgyújtották. A mohamedánok meg táplálták őket fegyverekkel.

Ez a csoda megismétlődött Jeruzsálemben is. Ezek a gyávának született zsidók, istentelenségükben odáig vete-medtek, hogy az iszlám katonák harci kedvét is fokozták azzal, hogy hősiessé küzdöttek. A mohamedán ezt látva, már csak szégyenből is, harcolt. Csak nem fog remegni az életéért ott, ahol a zsidó semmibe veszi a magáét!

Ezek után azt hinné az ember, hogy a Kereszties Királyság idején, a Szentföldről kiértottak a zsidókat? Minden másképp történik, mint ahogy az ember várná. Még csak akkor kezdtek el igazán ott telepedni még azok a zsidók

is, akik más országokban születtek. Franciaországból háromszáz rabbi indult el és telepedett le ősei földjén. A jólét nem vetette fel őket, — de megvoltak. A keresztény lovagok törvénye egy kalap alá vette őket a muzulmánokkal és azokkal a keresztény szektákkal, amelyek Szíriában alakultak ki. Az ő szemükben, aki nem tartozott a hódítókhöz, az nem kívánhatta meg a teljes jogegyenlőséget. A közgazdaságban azonban legálább olyan járatosak voltak, mint a teológiában. Annnyit tudtak, hogy adót csak élő ember fizet, halott erre nem képes. Tehát hogy tárt élni a zsidókat. De azt is sejtették, hogy a semmiből adózni nem lehet.

Az adó! Azok az adók! Már Salamon király is ezzel keserítette meg népe életét. Hát még a megszálló hatalmak. Tévedés azt hinni, hogy a zsidók az örökös harcokat, csatákat meguntak, oldottak kerekét országukból. Nyögtek a bizánciak adóprése alatt is. De amit az arabok, később pedig a törökök műveltek elődeikkel, az minden képzeletet felül múlt. A Galil zsidó parasztsága tömegével tért át Mohamed hitre, mert akkor nem kellett adót fizetnie. Ellenkező esetben, az ekéjét és tehenét is elvitték tőle adóhátralék fejében. Ha a földjük és az Istenük között kellett választaniok, — Isten bocsássa meg eltévelygésüket, — ők bizony a földjükhöz ragaszkodtak. Voltak azonban, akik a vallásukat előbbre valóknak tartották a hazájuknál, ezek titokban eladták, amit tudtak. Az adójukat nem fizették ki, hanem az éj lepte alatt — eltűntek a faluból. Elvándoroltak az arab birodalom nagy városaiba, ahol iparral és kereskedelemmel kezdtek foglalkozni. A földműves életre már csak az emlékeztette őket hogy szukotkor „esőért és harmatért” imádkoztak. A török még a halottak után is adót szedtek...

A szentföldi élményeiről író zárandokok legnagyobb része, a középkorban, egyházi szolgálatban álló férfú. A kor szokásának megfelelően nem törekedtek mindig eredeti alkotásokra. Előfordult az is, hogy hazájukba visszatérve egyszerűen lemásoltak, vagy izlésüknek megfelelően átdolgoztak, olykor ötven-nyolcvan esztendővel előbb megjelent tájékoztatót a Szentföldről. A néhai szerzővel egyetértve, úgy gondolták, szükséges még hozzáfűzniök egyet-másat, a mit ők is észrevettek. Ami egyéni gondolatokat ébresztett bennük. Es ez — mindig a zsidókra vonatkozott. Leírták, mivel foglalkoznak, milyen megaláztatásban részesülnek a hatóságok és a tömegek részéről. Nem kell ebben sem a rokonszenv, sem az ellenszenv megnyilvánulását látni. Ez egy alaposan kiformált lelki-érzelmi magatartás volt Izraél megaláztatásával és szenvedésével szemben, amelyet helyesnek, jogosnak és örökkévalónak tekintettek.

Nem az volt a cél, hogy elhallgassák Izraél népének a létét, hétköznapjait a Szentföldön, hanem, hogy kifejezzék az elégtételt azért, hogy a sors ilyen igazságosan gyötíri, megszégyeníti őket. Ebben nem láttak emberi szerencsétlenséget, amely szánalmat ébreszt bennük. Inkább a mindennapi valóság adatszolgáltatását ahhoz, hogy amit ők a templomban hallottak, az csodálatosképpen — valóság.

Ez a hittétellel izmosodott lelkiismeretlen, tárgyilagos gyűlölet uralkodott a palesztinai útleírónál évszázadokon keresztül.

Néha csodálatos dolgokról hallottak. A török szultán valami zsidó hercegnek engedélyt adott, hogy államot alapítson a zsidók részére Tibériás központtal. Szóval ismét függetlenség, törekvésekről adtak számlát európai olvasóknak. De a legendát zavaró hírt, kiegészítette az újabb emlékezés: „nem lett ebből semmi”. A zsidóknál jobb sorsban élnek a kutyák.

A francia felvilágosodás hatása alatt már értékelték ezt a hazájukhoz való rendkívüli ragaszkodást. Vadnyárgát látnak bennük a Szentföld kopár szikláin. Mindent eltűrnek, csak hogy itt élhessenek. Nyomor a sorsuk. Életük veszélyben van. Leköpik őket. A jó szót, elismerést, gyöngédséget a szemében kotorászó macskáknak megkapja, de a zsidó nem. És mégis jönnek. Mégis élnek.

Voltak idők, amikor a keresztény felebaráti szeretet így nyilatkozott meg... És mégis... Megjelenik Napoleon és velük, nekik akarják Izraél államát megteremtetni. Ki hallott már olyat, hogy egy nép a saját hazájában kisebbséggé váljék? Ebben a rendkívüli csapásban nem a Krisztusnak tulajdonított átok beteljesedését kell tisztelni?

Hát csapásnak is, átok is, ez valóban iszonyatos nagy. De, hogy ehhez hasonló más néppel nem történt meg, — azt köztve hisszük. Már, ha megkötözött szabadságunkat elrabolják. Történet pedig ehhez hasonló tragédia nem holmi evangélium kiátkozta zsidókkal, hanem — Szűz Mária országával, a kereszténység végpajzsával, — Magyarországgal. A 18-ik század elején a németek és törökök, népességét pusztító évszázados háború után, Magyarország legnagyobb részét teljesen elnéptelenedett. Hatalmas bevándorló tömegeket hoztak különböző országokból. A földbirtokosok ezeknek adtak ingyen földet. A megmaradt magyar faj jobbágnak nem adták mert azt akarták, hogy továbbra is éhbéért dolgozzon. Így lett a magyar nemzet saját országában kisebbséggé. A lakosság egyharmadává csökkent. Csak egyetlen asszimilációval sikerült nagynehezen ezt az arányt megőrizni.

Ugyanígy demográfiai helyzetben volt Izraél népe is. 1600 év keresztény vallomásai alapján összeállítható a tragikus demográfiai táblázat. Altalában, egyharmadát tette ki a héber nép az Izraélhez tartozó számaránysokkal és karaitákkal együtt, Palesztina lakosságának. Ez a szám nem változott, mert a zsidók nem tudták, de nem is nagyvont mertek asszimilálni. Ők a „klita” fogalmát, gyakorlatilag teremtették meg. Bevándorlás után állítani helyük az államalkotó többséget. A saját nemzetségükből származó tömegeket kívánták az országot felépíteni.

A történelmi gondolkodás kialakító mű utolsó fejezetében már jelentkeznek azok a keresztények, akik éppen abban látják hitük erősségét, hogy beteljesedik a próféta által közzét írt isteni ígért: az Ur visszahozza az ő népét országába... A kereszténység lényegileg Izraél-centrikus, érzelmi, politikai. (A cikk vége a 11-ik old.)

JÁD BINJÁMIN

körzeti nevelési központ, Náchál Sorék, tel: 953138

Örömmel tudatjuk az érdekeltekkel, hogy megkezdődött az ezidei

Beiratkozás

a Jád Binjámín szigoruan vallásos szellemben vezetett intézeteibe

A.) JAD BINJAMIN JESIVAJA befogad:

1. 14 éves fiúkat, akik legalább nyolc elemi iskolát végeztek;
2. 15 éves fiúkat, akik a nyolc elemi után legalább egy esztendőt jesivában tanultak

B.) A JESIVA-JELLEGŰ SZAKISKOLA (két éves tanfolyam a villanyszerelés és repülőgépműszerészet (elektronika) elsajátítására felvesz olyan 16 éves ifjakat, akik az elemi iskola elvégzése után legalább 2 évet tanultak jesivában.

C.) AZ ALLAMI-VALLASOS (Mámláhti-Dáti) TANITÓKÉPZŐ (2 éves tanfolyam) olyan 17 éves ifjaknak, akik legalább 3 évet jártak jesivába, az elemi iskola után. Közöljük, hogy a rendelkezésre álló kevés helyre csak megfelelő tanulmányi eredményt elért, valamint jólnevelt és jó magaviseletű tanítványokat veszünk fel.

Volt jesivanövendékek, akik az intézet felvételi vizsgáján átmentek, résztvehetnek a nyári előkészítő kurzuson, amely a világi tantárgyakban a szakiskolában illetve a tanítóképzőben megkövetelt nivóhoz segíti őket.

Beiratkozási űrlapért a Jád Binjámín vezetőség címére (doár ná Emek Sorék) kell fordulni. Ugyanott lehet személyesen is érdeklődni felvételi ügyekben, vagy pedig, egyszer egy héten, kedden délelőtt 9—12 között a POALÉ AGUDÁT JISZRAÉL irodáiban Tel-Aviv, Allenby utca 114.

A JAD BINJAMIN vezetősége

LE

Kovr... zelmek... így jell... veltje, a... gazdago... alkotó... Egyeter... linben... Kötteme... rabokat... nyokat... darobok... lapot s... gyűjt... kolai... Jeruzsá... kitünter...

Műfo... emliten... Gorkij... Mann, E... valamin... tanulm... Füstgö... rágzás... korán.

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

Csal... több... érez... légy

Költé... a termé... az élet

LEA GOLDBERG verseiből

Köznövény született 1911-ben. Költészetében gazdag érzelmek olvadnak össze mély értelemmel, miért is Fichmann így jellemezte: „Daloló bölcsesség”. Héber gimnázium nevelte, aki a cionizmust nem szövirágokban, nem az adakozó gazdagok pátosában fejezi ki, hanem cháluci módon érzi át, alkotóan és önfeláldozóan. Egyetemi tanulmányait Berlinben és Bonnban végezte. Költeményekén kívül színdarabokat, regényt, tanulmányokat is ír, verseket és színdarabokat fordít, gyermeklapot szerkeszt, népdalokat gyűjt. Ifjúkorában középiskolai, ma egyetemi tanár Jeruzsálemben. A Ruppín-díj kitüntetésre jutott.

Műfordításai közül megemlítendő a többi közt Gorkij, Tolsztoj, Heinrich Mann, Katájev, Ibsen művei, valamint Petrarca versei és tanulmánya a költőről s koráról. Versesköteteinek címe: Füstgomolyag, Képzelt utazás, A zöldszerű kalász, A virágzás, stb. Válogatott verseinek gyűjtőcíme: Későn és korán.

Költészetének legfőbb tárgyai a szerelem, a gyermekkor, a természet, a haza, s az otthon Eszményei az egyszerűség, az élet tisztelete:

Csak menj, menj, halk mezőkön, magadban, meg se ládd
többé tűzvészek útját vérfoltos félelemmel,
érez békét szívedben, hűség alázatát,
légy csak fűszál, csak ember.

AZ UTOLSÓ ÓRA

Eljő, ha hanyatlak, mi drága s örök,
utólr, ha majd társtalannul
állsz az özszerű napban s a fénye törött,
a folyóra ősz lombja ha hull.

Kora hajnali kertben még térdre borulj
s irigeld a gyümölcs erejét:
be nyugodt a gyümölcs, ha lehúzza a súly!
Mert tudja, hogy édes a vég.

DALOK A TEVELYŐ FIURÓL

És szolt a nagy úton a kő így:
— A lépted úgy elnehezült!
Eljutsz-e a házig — a kő így —
mely elfeledett, noha szült?

— Te roskatag — szoltak a bokrok,
mert kaptak azonnal a szón,
— elérkez-e — így szoltak a bokrok —
a házig ily bottalozón?

S nevette az útmutató nyíl
e furcsa, kidölt idegent;
fent döfte az útmutató nyíl,
s a többi bogáncs idelent.

Csak az ér, az hívta, de folyást:
— Jöjj, szomjas, üdítsen a kerty! —
S elérte a vándor a forrást,
és könnyük egymásba omolt.

A HÁZBAN

A húga szolt: — El is feledtem. —
— Nem emlékszem rá — mondta bátyja.
Jegyzesse: — Nincs harag szívedben.
S az apja: — Színetet se látja.
Anyja az ablakhoz állva kinézett:
— Ó, hosszú út, gonosz ígérlet!

A húga szolt: — Mi kinn e jajszó? —
— Süvit a szél — felelte bátyja.
Jegyzesse: — Zárva áll az ajtó. —
S az apja: — Ugy maradjon, zárva.
— Az anyja szorong, egy szót se beszél, és
kinn csapok a szélvész.

Eltek. Csak pár morzsát a húga,
a bátyja borral, bőven, hosszan,
jegyzesse zárva, félve, búva,
az apja lassan, sóhajtozva.
Felállt az anyja leszedni — s előbb
kitárta az ajtót a vihar előtt!

TÖREDEK

Búcsú-napunk belevése, kedvesem nemfeledésre
adta e drágakövet, s lám ez a sirkövem is.

GALAMBOK

Fáradt az esti óra, aranylón halovány,
behúza vitorlát a legutolsó szél is;
galambpár ül, pihenget az udvar langy porán,
s oly tütyyedtek szegények, velük szomorgok én is.

Fent síklamak a felhők, veszi színét az ég,
messzi kolostorba húzódik be a nap már,
csak az én két galambom gunnyaszt, nem unja még:
vén pár mészár így el búcs emlékkönyvi lapnál.

HITTEM, TE NÉZEL

Tavaszi zápor illatára, ahogy felszállt a kert kövéről,
lámpák fényének dallomára, hegedűre, mely hírt ízen,
csillogokra a serlegemben, amely a magas éjig ér föl,
majd mindenre emlékezem.

Csak egyre nem: a te szemed csiholta
a lángot bennem, égtem eleven?
Te létél volna az, ki vélem volt a
szerelemittas tereken?

Tavaszi volt, nyílt kacagva kert virága,
a vér s a bor frigyét kötött a mézzel,
és bárki nézett rám rajongva, vágyva,
hittem, te nézel.

GREDA JÓZSEF fordítása

Három találkozás Duhamel-lel

Irta: Naschitz Frigyes

Arthur Schnitzler, Axel Munthe, Somerset Maugham s még sok híres író eredetileg orvosnak készült. Egy ideig praktizáltak is. De amikor a humánus szolgálataiba szegődött elhivatottsági látomásuk kibővült és az emberi lélek feltérképezésével kiegészítették tudásukat tárházát, úgy beleszédültek a betű témateremtő és sorsformáló mágiájába, hogy átmenetileg vagy véglegesen felhagytak az orvosi gyakorlattal és írókká vedlettek. Ezzel az átállással nem követtek el hűtlenséget Aeskulap-pal szemben, (akit a mitológia szerint Zeus agyonvert mert hatáskörtülpést követett el) — hiszen nem tettek egyebet, mint hogy megfogadták Paracelsus 400 év előtt meg hirdetett elméletét, amelynek értelmében a szónak életkedv-serkentő ereje meghaladja a kutyvaszott vegyszerek gyógyértékét.

Georges Duhamel, aki néhány nap előtt fejezte be 82 évre szabott földi pályafutását, két szerszám varázslatában élt, amelyek fordulatokban és élményekben gazdag évei folyamán hol külön-külön, hol egymás mellett hódolt: az injekciós tűnek és a tollnak. Jellemző, hogy egyiket sem részesítette előnyben és inkább a külső körülmények kényszerre határozta meg, hogy bizonyos időben melyik után nyuljon előbb. De mindkét működési területén marandót, önzetlen emberi mértékeket és tiszta érezyeket hitelesítő műveket alkotott.

Duhamel szegény szülők gyermekeként született Párisban 1884-ben. Szűkös anyagi viszonyok közt it-bukdált ifjúsága nem akadályozta meg abban, hogy tanulmányait időben befejezze, úgyhogy 25 éves korában doktorok avatták. Szabatos fogalmazási készsége, — amely Coleridge: „the best words in the best order” című tanítására támaszkodott, — és ebből írói tehetségre következtető barátaink unszolására csatlakozott a „Créteil-i apát-ság”-ról elnevezett, ifjú művészekből álló körhöz, amelyek tagjai között olyan ígéretek kacérokodtak a halhatatlansággal, mint Jules Romain vagy a kubista festészet vallási mórborba szédült agy teoretikusa, Albert Gleizes. A társaság ösztönzése termékenyen bizonyult. Három évvel promoválása előtt jelent meg régi legendákat restauráló műve, amely megalapozta a hírnevét. Fegyelmzett, pártatlan ítéllete és a szépirodalomban, valamint a dramaturgiában való jártassága arra készítette a szimbolista szellemi irányítás alatt újjáéledt „Mercure de France” szerkesztőségét, hogy Duhamelre bizzák a művészeti rovat vezetését.

Már-már úgy tűnt, hogy hivatásának irányítúje az irodalom felé mutat, amikor, 1914-ben, újból bekövetkezett a helyesre: bevonul és mint sebész közvetlenül a hadszíntér mögötti tábori kórházban 50 hónap alatt nem kevesebb, mint 2000 operációt hajtott végre.

A megfeszített munka folyamán akkumulált ihlet-élesztő sors szemlélet nem maradhatott hatás nélkül az érzékeny lelki szerzőre. Kevés szabad idejét az írásnak szenteli, aminek eredményeképp 1917-ben elkészül „La vie des martyres” („Vér tanuk élete”) című művével, amely a háborús irodalom legmegbecsültebb, tapasztalatlan és egyéni hangúterően nyugvó termékei közé tartozik. Ezt kiegészíti az első világháegés befejezése előtt kiadott, testvéri összelobbanást sürgető „Civilisation” című, Goncourt-díjjal kitüntetett műve, amely Duhamel-t, aki ezt a művét Denis

Thevenin álnév alatt hozta ki, a világhír szárnyaira vette. Ezekután nem meglepő, hogy becsomagolja orvosi műszereit és a műzszakcsatlósává szegődik, anélkül, hogy a gyógyítás tudományára iránti érdeklődése valaha is megsapant volna. Mi sem igazolja jobban ezt a tényt, mint az, hogy a Francia Orvosi Akadémia 1960-ban elnökévé választotta.

d'oeuvre-jét képezi. (1933-1941). A hatalmas terjedelmű, elképzésben és jellegben a Nobel-díjas Roger Martin du Gard „Thibault”-jára emlékeztető mű egy, a középosztályhoz tartozó átlag-család krónikája, 1890-től 50 éven át. A nagy részletességgel felgöngyölt regény középpontjában Lauriant Pasquier áll, aki körül apja, mindkét nembeli testvérei és azok későbbi

Georges Duhamel egyik könyvét dedikálja a cikk írójának

A fegyvernagyvást követő tizenkét évben, az 1920 és 32 között publikált ötkötetes „Salavin élete és kalandjai” című regényciklus első kötetének megjelenéséig, három dramatózál, a tudományos pamflet és a történelmi krónika közé sorolható „de műfajilag megnevezhetetlen könyve látott napvilágot, amelyekből az emberi szolidaritás liturgiája harsonázik elő. Ugyanabból, a humanizmus jövőjét feltű meggondolásból fakadnak a náciizmust megbélyegző, 1938/9-ben írt szókimondó filippikái is.

A Salavin-ciklus 10 kötetet átfogó folytatása, amelynek a „La chronique des Pasquiers” címet adta, Georges Duhamel a chet

családjai, valamint a párisi petite bourgeoisie csetlőbötöl alakjai ágálnak.

Duhamel tiltakozásai körzetébe vont mindent, ami megsértette az emberi méltóságát és korlátozta a szabad érvényesülést. Megvetette a tekintély-uralmat védelmére kélt a származás ürügyén, vagy előítéletein nyugvó megkülönböztetés által hátrányos helyzetbe kényszerült embertársainak. A felszabadulás után írt könyveinek tematikája merőben elült a háború előtti alkotások kerkötött vonalvezetésétől. Kerti kultúra, a zene vigasztaló bűvölete, érzékletesség és útibenyomások vezették a tollát.

Mint az Alliance Française elnöke, a francia nyelv

és kultúra szolgálatában 18 esztendő telt el és több ízben kelt világméretű útra, amelynek folyamán 1957 februárjában Izraelbe is el látogatott. Itt találkozott vele három ízben. Első beszélgetésünkör általános irodalmi kérdések taglálása után a joviális, tiszta nézésű író a „Chronique des Pasquiers” harmadik kötetére tereltem a szót, amelynek: „Vue de la Terre Promise” a neve. Ebben a főhős egyik elzászi-zsidó író barátjával beszélget fájának kétségbe vont alkotó géniuszáról. A dialógus a „Biblia ingerlékeny nép”-nek főleg a költészet terén jelentkező rendkívüli tehetsége elismerésében cseng ki, és példakép Heinrich Heinet és Gustave Kahn-t, Baudelaire élet rajzíróját és a szabadvers védelmezőjét említi. Figyelemreméltó, hogy a saját álláspontjáért sikra szálló elzászi csak kényszeredetten vállalja a „zsidó-költő” disztinkciót, mert szerinte csak akkor érdemelne ki ezt, ha... héberül költene. Duhamel az új erőre kapott nemzeti nyelv kicsirázása nyomán azonosította magát Justin Weill nevű regényalakja öntudatos magatartásával.

Másodszor az Ohel-ben tartott előadásán láttam. Választékos nyelven, igényes hallgatóság előtt felvázolt bíráló-szépítő világlátását, amelyet szellemes aperszükkel tűzdelt, beusztatta az egyetemes kultúra sodrába. (Aki ezt a csevegésszerű esszé hallották, megértették, hogy miért éppen Duhamelre esett az a szerep, hogy a 20. sz. legnagyobb költőjét, Paul Valéryt, aki barátja és akadémiai tagtársa volt, elparentálja).

Másnap a francia nagykövetség Duhamel tiszteletére rendezett fogadásán köszöntem meg az előző este élményét. Emléklül egyik könyvét dedikálta nekem: „en hommage et en souvenir”. „En hommage et en souvenir” emlékezem Duhamelre, aki a dolgok lényegének és az élet döbbenetes arányainak tükrét tartotta az emberek elé, hogy: higgyenek...

KI AZ A MUSZA LAO KAITA?

Beszélgetés Ráfáel Ben Sálom volt Máli-i nagykövettel

A rhodesiai petroleum-blokád, illetve a Ian Smith kormányja ellen foganatosított rendszabályokról tárgyaló Biztonsági Tanács soros elnöke: Musza Lao Kaita, Máli delegátus személyében, eddig alig ismert politikai kerület a nemzetközi érdeklődés reflektorfényébe.

Első elnöki „teendője”, a Biztonsági Tanács összehívásának halogatása, majd később a tárgyalások vezetése miatt, támadások érték több oldalról is, sőt egyesek kétségbe vonták nemzetközi ügyek intézéséhez való kellő felkészültségét is, ezért kérdést intéztünk kibuc chavérunk Rafael Ben Salom volt máli nagykövetünkhöz: Ismeri-e, és hogyan, Kaitát?

— Nagyon is jól ismerem — válaszolt készséggel chavérunk — megbízatásom idején, baráti kapcsolatok is fejlődnek ki közöttünk. Musza Leo Keyta — mert így írják nevét helyesen — hazájának egyik legképzettebb politikusa. Előzetes tanulmányai elvégzése után, az Egyesült Nemzetek ösztöndíjjal támogatott képző akadémiát végzett Svájcban. Málii működésem idején fejezte be tanulmányait, hazatérte után, külügyminiszteri igazgatónak nevezték ki. Így került később a málii UNO-delegáció élére is.

Volt nagykövetünk elmondotta ezután, hogy Ben Gurion lemondása, illetve Eskol kinevezése alkalmából találkozott először Keytával. Amaga is tisztában van akko-

követség ugyanis táviratot kapott a jeruzsálemi külügyminiszteriumtól, közölni kell Málii kormányával a miniszterelnöki cserét azzal, hogy ez nem jelent változást az izraeli kormány politikai vonalvezetésében.

— A málii külügyminiszter akkor éppen külföldön volt, így Keyta fogadott, aki nek bejelentésemre az volt az első kérdése: Miért mondott le Ben Gurion?

— Nem volt semmi közlelbi információ, így a volt miniszterelnök magas korára, fáradságára hivatkoztam, de nyomban hozzátettem, lépése nyilván csak a napi ügyek intézéséből való kikapcsolódást jelent.

— Emlékeztetem a külügyminiszteri igazgatót Masaryk volt csehszlovák államelnök lemondására, aki, midőn visszavonult és Benes jött helyére, így búcsúzott: „Nézni fogom, hogyan viszi-tek az ügyeket!” Es ezt akkor mindenki úgy értette, hogy ha kéri, tapasztalataival utódai rendelkezésére áll.

— Valahogy így láttam és képzeltem el akkor a hazai helyzetet, ott Bamacóban, hateraz kilométer távolságban Izraelről.

— Keyta számára is plauzibilis volt ez az elképzelés, hozzá is tette teljes meggyőződéssel: „Ez mutatja Ben-Gurion nagyságát is...”

Rafi chavérunk mosolygó tekintetéből kiolvasom, jó-

ri mellékgógasával, hiszen a „őreg” nem, hogy tanácsot adott, de annyi borsot tört és tör állandóan Eskol orra alá, hogy igazán csak utóbbi költéidegenen mülk a viszonylagos nyugalom.

— Első találkozásunkat követően — folytatja volt nagykövetünk — szívélyes viszony alakult ki közöttünk, privátim is összejöttünk. Képtát nagyon érdekelte a kibuci életforma, nagyra értékelte, hogy az izraeli vezetők politikuskok tekintélyes része kibucokból került ki, sőt, mi több, egyesekről azt is tudta, melyik kibuc tagjai.

— Egyik ilyen beszélgetésünk során, váratlanul azt a kérdést szegezte felém:

„Golda Méir melyik kibuc tagja?”

— Nem akartam a kibuci politikuskok iránti nagyrabecsülését éppen saját miniszterem személyén keresztül csökkenteni, így, annak tudatában, hogy Golda Méir lány Revim kibuc tagja, ahol a külügyminisztertermő gyakran tartózkodik, gondolkodás nélkül rávágtam: Golda a negevi Revim kibuchoz tartozik...

— Remélem volt főnököm — fejezi be elbeszélését Rafi chavérunk —, ha most tudomására jut a dolog, utólag megbocsátja nekem, hogy annak idején, Máliban kibuchavérává léptettem elő...

— sugár —

JEHUDI MENUHIN

— 50-İK SZÜLETÉSNAJARA —

Írta: Pataki László

A kultúrvilág, mint egyetlen nagy szimfonikus zenekar állott össze az elmúlt hét péntekén, a jelen kor egyik legnagyobb hegedűsének, Jehudi Menuhinak ötvenedik születésnapját ünnepleni. A mi Kol Jisráélünk is bekapcsolódott a világzenekar együttesébe, a zsidóság saját ünnepsévé avatva az alkalmat, művészlünk a maga sokoldalúságában, mint hegedűst, brácsást és karmestert mutatta be, egyben, mint a híres angliai Bath zenetársaság megteremtőjét és vezetőjét is. A születésnap intím családi jellegét számkra csak fokozta, mikor arra gondoltunk, hogy az ünnepeit gyermekkorában szüleit „imá” és „ábá” néven szólította meg...

Első találkozásomra emlékezem vissza Menuhinra, amint 12-13 éves korában a budapesti Vigadó nagytermében mutatkozott be a magyar közönségnek. Mendelssohn hegedűversenyét játszotta, olyan átszellelműveléssel, oly csodálatos fennköltséggel és amellyel meghatározó gyermeki tisztasággal, hogy a mellette ülő veterán kritikuskoknak is könnyre csorgott a megrendüléstől. Valóságos „annunziatione” volt ez, egy-egy élmény, egy istenáldotta tehetség kinyilatkozása.

Kétszáz évvel ezelőtt, 1927-ben, a 11-12 éves kislány Fritza Busch karmesterhez hozták meghallgatásra. Az amerikai impresszárió már lekötötte a csodagyereket zenekari bemutatkozó hangversenyre a Carnegie Hallba, és egy Mozart-versenyt tűztek műsorra. De Jehudi becsüvére magasabbra tört: ő mindazon Beethoven akart játszani. Busch felháborodva tiltakozott ellene, és szentségtörésről beszélt. — hogyan is volna képes ilyen gyermek ezt a magas zenei feladatot? Felrendelte a gyereket apjával együtt szállodájába, leült a zongorához, és alig leplezett gúnyos mosollyal üttötte le az első akkordokat. De amint a gyerek játszanival kezdett, mind komolyabban vált arckifejezése, és nem tudta túrtöztetni elragadtatását, amellyel a kis hegedűs csodálatra méltó előadását kísérette. A new-yorki bemutatkozás sajtója aztán szuperlatívuszokban áradozott a fiatal lángelméről.

Ez az 1927-es év más nagy eseményekben is bővelkedett. Már félévvel a new-yorki bemutatkozás előtt a párizsi Lamoureux-zenekarral jelenléti vendégünk, Paul Paray vezényletével előbb Lalo „Symphony espagnole”-ját, majd egy héttel később a Csajkovszkij-versenyt játszotta. A zenekar és karmestere művészi kivitelű díszplakettal ajándékozták meg, elragadtatásuk és hódolatak jeleként a tiszteztendő művésznőnek.

Közben Párizsban előbb Ysayenél, majd hosszabb ideig Georges Enescuán tanult.

Később Adolf Buschhoz vitte apja Svájcba, aki csak azzal a feltétellel vette fel növendékének, ha kötelezi magát, hogy egy évig tartózkodni fog minden fellépéstől. De már egy fél év múlva a papa fényes ajánlatot kapott egy amerikai impresszáriótól, s nem tudva a csábításnak ellentállni, elvitte fiát Busch-

Chefcibá és egy évre rá Jalta, anyja szülővárosa után nevezve. A család héberül

Egy fényes karrier indul útjára

Már 5 éves korában kezd hegedűt tanulni, és még nem volt 10 éves, amikor 1926 január 27-én — a fentebb említett zenekar koncertet meg-

előzve — a Manhattan operaházban, New Yorkban, Louis Persinger zongorakíséretével, bemutatkozó hangversenyt adta. A kritika óvatos tartózkodással, a közönség mindent fenntartás nélkül lelkesedett a gyermek-hegedűs bámulatosan érett játékáért. Amerika nem tagadhatta meg magát, és a csodagyereket szüleit elárastották koncertmeghívásokkal az egész országból. Mindezek a sikerek nem vakították el annyira a szülőket, hogy ne gondoltak volna komoly kiképzésre. Így kerültek a következő évben Párizsba, mely aztán ugródeszkául szolgált európai hódításához. George Enesco nagyszerű vezetésével, Jehudi igen rövid idő alatt ismerkedett meg a klasszikus hegedűirodalom remekműveivel.

Exodus Palesztinából

Menuhin művészi és emberi pályafutása, jellemrajza, biográfiája olyan sokrétű, hogy el kell térnem a kronológikus, konvencionális adatfelfsorolástól. Bennünket a legközelebb érdekel, hogy szülei Palesztinából vándoroltak ki Amerikába. Apja, Mose, a Herzlia-gimnáziumot végezte és Jaffán lakott. Művészlünk anyja, Maruta, Jaltából vándorolt be édesanyjával Palesztinába. Előbb Mose, majd után Maruta is kivándorolt Amerikába, ahol 1914-ben házasságot kötöttek. Szigorúan hagyományos zsidó kultúrában éltek. — Maruta héber nyelvet beszélt, míg Mose különféle kenyérkereseti lehetőségek után nézett. 1916 április 22-én született első gyermekük, Jehudi. Nemsokára utána elköltöztek New Yorkból, miután Mose a New Jersey államban lévő Elizabethben, az ottani ortodox zsidó iskola tanáráként kapott állást. — Mindketten a héber kultúra szolgálatába szegődtek, s így a kis Jehudi szigorúan vallásos környezetben töltötte gyermekéveit. Később San Franciscoba költöztek, ahol Jehudinak két leánytestvére született: 1920 áprilisában

beszélt otthon, az egyetlen nyelv, melyen Jehudi három éves koráig jól értett. Mikor Jehudi hosszú évek múlva Izráelbe látogatott, bámulatos gyorsasággal jutott eszébe anyanyelve, melyet időközben persze az angol teljesen kiszorított emlékezetében...

Barátságuk annyira elmélyült, hogy Menuhin a nagybeteg szerzőt 1945 júniusára kaliforniai birtokára hívta meg hosszabb tartózkodásra. Bartók boldogan kapott az ajánlaton, de orvosi tanácsára végül is kellett mondania a farszót utazásról. „Annyi zenei tervem volt ottani tartózkodással kapcsolatban”, írta Menuhinak. „Ez most mind semmivé válik.” Négy hónap múlva örökre távozott, de Menuhin, Bartók halála után is kitartó hűséggel viszi hatalmas sikerre műveit. Itteni látogatásai alatt két szerző állott műsoraik központjában: Bach — és Bartók.

Menuhin, az úttörő

Nem kíséreljük el világot átfogó útjain művészlünk, hiszen ezek az útleírások a modern hangversenyéletben alig különböznek más világot járó művészekétől. A nemzetközi hangversenyüzem szintje már sablonossá vált útjait egyikük sem kerülheti el, és csak kisebb-nagyobb „stork”-ban ütnék el egymástól.

Jehudi Menuhin, a koráért előadóművészekre jellemző gyorsasággal futott be nagy távolságokat. Bámulatosan korán ért meg a klasszikus mesterek műveire, és azok irodalmát más-

Menuhin politikai kalandja

A náci birodalom összeomlása után Jehudi Menuhin volt az első között, aki a még füstölgő romok, a koncentrációs táborok, a Bergen-Belsent túlélt emberronsok között hangversenyeket adott. Egyben Wilhelm Furtwängler, a sokat vitatott, és kollaborációval vádolt nagy német karmester, Wilhelm Furtwängler segítségére szentelt, az utóbbi esetben mint mentőtánu nyilatkozva az újságoknak. Mindkét ténykedés úgy az amerikai, mint az izráeli sajtó heves tiltakozását váltotta ki — főképp, mikor Menuhin az amerikai megszálló erők felkérésére, elsőnek lépett fel szölistaként a Berlini Filharmonikusokkal, Furtwängler vezényletével Berlinben. Menuhin azzal érvelt, hogy a karmester számos zsidó művészt segített meneküléshez és számos másnak életét mentette meg, és ezért állt mellé.

Menuhin harmadik berlini hangversenyének jövedelmét a zsidó hitközségnek és a koncentrációs táborok túlélőinek javára ajánlotta fel. A zsidó vezetők bojkottra hívták fel híveiket, de Me-

talános emberszeretet eszméjében.

Az erős intellektusnak és a lázasan új utakat kereső gondolkodónak, a többször látogatott India valóságos megrendülést jelentett. Egy előkelő hindu hölgy Gandhi plakettjét nyújtotta át neki koncertje után.

Az amerikai magazinba illő kaleidoszkopba szórhatnánk azt a sok tarka-barka, nehezen egymáshoz illeszthető dolgot, mely Menuhin életének utolsó éveit kitölti: két zenei ünnepség vezetője, egy nevével viselő viselő újfajta zeneiskola igazgatója, tulajdonosa egy makoletnek a londoni Baker Streeten, amelyben kizárólag növényi eredetű élelmiszereket árulnak. Bizony, kissé bizarr összeállítás!

Menuhin kiélte magát a nagy klasszikusoknál — olvassuk a kritikában. Valóban, aki már 10 éves korában lépett a pódiumra, és azóta, 40 éven át szüntelenül ismételnie kell a nem túl gazdag hegedűirodalom standard-műveit, idővel el kell, hogy fájjon. Hogyan védekeznek ellene művészlünk?

Rangok, kitüntetések...

Jehudi mellén, akárcsak egy keleti hercegnek, már aligalig férnek el a kitüntetések. Ugy látszik, csaknem olyan örömet okoznak neki, mint a mindennapi yoga... Nemrégiben kapta, mint már megirtuk, az angol királynőtől a „Knight Commander” rendjelét, amelynek birtokában, ha történetesen angol állampolgár volna, „Sir Jehudi”-nak kellene szólítani. Kár lett volna elhagynia a történelmivé vált Menuhinnevet, de mivel amerikai állampolgár, nem fenyegeti ez a veszély. Nem „Sir” tehát, hanem Menuhin, s bár nem akarom megsérteni a magas angol kitüntetést, ha tölem függne, én is az utóbbi mellett döntenék.

De már ezt megelőzően, bőségesen hullt rá a királyi és polgári áldás: 1965-ben Edinburgh városa díszpolgárává avatta. A franciák elnöke a múlt évben a művészetek lovagjává avatta, miután már a nagy becsületrend vörös szalagja régebben ékesíti gomblyukát; Bécsben az Osztrák Mozart-Egyesület múlt évi Mozart-érmét adományozta neki, és Constantin-nyomon örökölni biztonság felett. Menuhin mindent elkövetett a helyzet tisztázására. Mikor Weizmann elnök rechovti kastélyába meghívta, rehabilitálta vele a művészt, akit a sajtó és a kö-

vezető ezt írja Jehudi visszatérte után egy ottani lapban: „Martin Buber, a Héber Egyetem professzora Jeruzsálemben, a nagy vallásos zsidó személyiség, ugyanolyan mély csodálattal nyilatkozott Menuhin művészetéről, mint magam. Mikor Jehudi nemrégiben visszatért izráeli turistájáról, el volt telve az elragadtatástól és a csodálattól az ottani építómunkát illetően, és mély benyomást tett rá a zsidók gondolkodása is. Menuhin mindenképp közmopolita művész, akit csodálnak gúniuszáért és isteni tehetségéért, és akiről Bernard Shaw egyszer azt mondotta: — Olyan művész, mint Jehudi, még az ateistákat is istenhívókká teszi!”

1952-ben, az Izráeli Filharmonikus Zenekarral adott koncerteket, s ez a turnéja a közönség és a művész számára egyformán maradandó élményt jelentett. Dr. Camille

India rejtelmes világa

Az erős intellektusnak és a lázasan új utakat kereső gondolkodónak, a többször látogatott India valóságos megrendülést jelentett. Egy előkelő hindu hölgy Gandhi plakettjét nyújtotta át neki koncertje után.

Uj utakon

Amerikai magazinba illő kaleidoszkopba szórhatnánk azt a sok tarka-barka, nehezen egymáshoz illeszthető dolgot, mely Menuhin életének utolsó éveit kitölti: két zenei ünnepség vezetője, egy nevével viselő viselő újfajta zeneiskola igazgatója, tulajdonosa egy makoletnek a londoni Baker Streeten, amelyben kizárólag növényi eredetű élelmiszereket árulnak. Bizony, kissé bizarr összeállítás!

Menuhin kiélte magát a nagy klasszikusoknál — olvassuk a kritikában. Valóban, aki már 10 éves korában lépett a pódiumra, és azóta, 40 éven át szüntelenül ismételnie kell a nem túl gazdag hegedűirodalom standard-műveit, idővel el kell, hogy fájjon. Hogyan védekeznek ellene művészlünk?

Sokféleképpen. Yogával, amely gyógytornában, mint csodaszerben vakon bízik. „Bicsérdista”-kosszttal: csak gabonafélékből készült ételeket, gyümölcsöt és joghurtot eszik reggelire. — Két zenei ünnepség megalapítójaként működik: az angliai Bathban, melyen az ő vezényletével és közreműködésével a

választotta, mint „az egész világot képviselő művészt”. Ha Izráelnek kitüntetéssel volna, minden bizonyval ezek sem hiányoznának a díszes kollekciónál. De nálunk be kell, hogy érje erkölcsi sikerrel, ugyanis honoráriumot tőlünk aligha fogad el... Mert hála Istennek, van mit aprítani a tejeskőbe: a londoni birtokán kívül Görögországban, a Mykonosz-szigeten van egy férre meszelt szelmalom-háza, és háztulajdonos a svájci Gstaadban is. Világszerte olvashatjuk nevét a szereplő művészek között — a legmagasabb honoráriummal.

Nem mindenütt lép fel egyforma sikerrel. Néhány hete egy nagy svájci lapban zilrichi koncertjéről vegyes beszámoló olvashattunk, mikor klasszikusokat játszott, mert Mozart, Beethoven, Haydn, nem kenyerre. De a korszerű művekben felülülhatatlan.

Jehudi Menuhin neve fogalommal vált. Lelkesedést érte, vagy bírálónak állnak szembe vele az emberek, csak nem egyre megy immár: mert a legenda varázsát mindezek a véleményeltérések már alig befolyásolhatják. Menuhin ma csupán ötvenéves, de már kifaragta saját márványszobrát a zene-történet számára.

talános emberszeretet eszméjében.

Az az óriási hatás, melyet India tett Menuhinra, az idealista és hu unista művészre, aki nem látta, milyen szakadék tátong a hindu vallási eszmék és azok gyakorlati keresztlívitele között, későbbi életmódjában is erős nyomat hagyott. Innen származik a yoga iránti előszeretete is, amintohgy gondolkodásmódját a budhizmus kóp oly erősen befolyásolta, mint a hindúk művésze. Megeősi-tette benne a minden fajon, nemzetben felülálló kozmopolita ember világszemléletét, mely már korábbi ténykedéseiben is kifejezésre jutott.

Amerikai magazinba illő kaleidoszkopba szórhatnánk azt a sok tarka-barka, nehezen egymáshoz illeszthető dolgot, mely Menuhin életének utolsó éveit kitölti: két zenei ünnepség vezetője, egy nevével viselő viselő újfajta zeneiskola igazgatója, tulajdonosa egy makoletnek a londoni Baker Streeten, amelyben kizárólag növényi eredetű élelmiszereket árulnak. Bizony, kissé bizarr összeállítás!

Uj utakon

Amerikai magazinba illő kaleidoszkopba szórhatnánk azt a sok tarka-barka, nehezen egymáshoz illeszthető dolgot, mely Menuhin életének utolsó éveit kitölti: két zenei ünnepség vezetője, egy nevével viselő viselő újfajta zeneiskola igazgatója, tulajdonosa egy makoletnek a londoni Baker Streeten, amelyben kizárólag növényi eredetű élelmiszereket árulnak. Bizony, kissé bizarr összeállítás!

Menuhin kiélte magát a nagy klasszikusoknál — olvassuk a kritikában. Valóban, aki már 10 éves korában lépett a pódiumra, és azóta, 40 éven át szüntelenül ismételnie kell a nem túl gazdag hegedűirodalom standard-műveit, idővel el kell, hogy fájjon. Hogyan védekeznek ellene művészlünk?

Sokféleképpen. Yogával, amely gyógytornában, mint csodaszerben vakon bízik. „Bicsérdista”-kosszttal: csak gabonafélékből készült ételeket, gyümölcsöt és joghurtot eszik reggelire. — Két zenei ünnepség megalapítójaként működik: az angliai Bathban, melyen az ő vezényletével és közreműködésével a

választotta, mint „az egész világot képviselő művészt”. Ha Izráelnek kitüntetéssel volna, minden bizonyval ezek sem hiányoznának a díszes kollekciónál. De nálunk be kell, hogy érje erkölcsi sikerrel, ugyanis honoráriumot tőlünk aligha fogad el... Mert hála Istennek, van mit aprítani a tejeskőbe: a londoni birtokán kívül Görögországban, a Mykonosz-szigeten van egy férre meszelt szelmalom-háza, és háztulajdonos a svájci Gstaadban is. Világszerte olvashatjuk nevét a szereplő művészek között — a legmagasabb honoráriummal.

Nem mindenütt lép fel egyforma sikerrel. Néhány hete egy nagy svájci lapban zilrichi koncertjéről vegyes beszámoló olvashattunk, mikor klasszikusokat játszott, mert Mozart, Beethoven, Haydn, nem kenyerre. De a korszerű művekben felülülhatatlan.

Jehudi Menuhin neve fogalommal vált. Lelkesedést érte, vagy bírálónak állnak szembe vele az emberek, csak nem egyre megy immár: mert a legenda varázsát mindezek a véleményeltérések már alig befolyásolhatják. Menuhin ma csupán ötvenéves, de már kifaragta saját márványszobrát a zene-történet számára.

SZINES KOCKÁK

EGYESÜLT ÁLLAMOK
A kaliforniai Santa Monica városi tanácsa rendeletet adott ki, mely szerint az az autós, aki durván megsérti a közlekedési előírásokat, a törvényben előírt szabadságvesztésen és pénzbírságon felül még meghatarozott számú sirt is köteles megásni a helyi temetőben. A megásandó sírok száma a közlekedési vétség vagy kihágás fokához igazodik.

Thomas W. Valley csiká-gói kereskedő 30 dollár pénzbírságra ítélték, mert a sport-stadion rendezvényei előtti táblákat helyezte a vízvezeték csapokra, melyeken ez a felírás volt: „Vigyázat! Nem ivóvíz!”

Thomas W. Valley azért tévesztette meg a közönséget, hogy a vízvezeték-víz helyet a nézők az ő büféjében vásároljanak üdítő italokat.

FRANCIAORSZÁG
Lille-ben is útjában vannak az autóbusszok a rohanó autóknak. Az autóvezetők bizonygatják, hogy az autóbusszok akadályozzák a forgalmat és minden közúti mi-zériának az okozói. Most a lille-i autóbusszok ellenakció-ba kezdtek. Gépkocsijuk elején és végén ez a felírás olvasható: „Ha én nem lennék, akkor hatvan autó állna most maga előtt.”

Thomas W. Valley csiká-gói kereskedő 30 dollár pénzbírságra ítélték, mert a sport-stadion rendezvényei előtti táblákat helyezte a vízvezeték csapokra, melyeken ez a felírás volt: „Vigyázat! Nem ivóvíz!”

13
32
5. N.E.H. hosszú dél... Bayonne (anti-océán) arab, főntövefő pártés, szent-kocakban nagyozol. — perc. 10. 1. Átlátszó, os folyadék, 12. Azori Angol pénz nemzet fia, faj, amely nek és oszorveket és je-ldet hány, és föld. — i adataiból i a lelki tu Héber lö-ii keverve, székhelye, m Khan fo-ál fekszik. d kérgében n történő l az egyes záz méter- k, föl, le, k. 34. Dög-35. Vissza: merikai jel-rgőtön. 41. e. 44. Vég-Növény. — Ekezetett, (Szörnyeteg-amben). — ondozó. 59. Pas-de-Ca-székhelye. pen a meg-sítására az él által a a alá adott 2. Balti ál- harmadik Olasz ké-68. Belső-70. Szuk-ve. 71. Uj-ásán kirá-

KÖNYV: y néztek ki et sírásói
AZAT
599
JTÉSE
KADAS. 26.
PATINAS.
S. 9. LE-
S. 56. RI-

Egy gazdátlan kétárbócos története

REGÉNY

Irta: GEORGES SIMENON

A detektívregényírás élő klasszikusa Simenon, aki nek nem egy műve jelent már meg lapunk hasábjain. Talán a legtermékenyebb a maga műfajában, s úgy tűnik, a legkövetkezősebb. Mert az utóbbi időben James Bond népszerű figuráját utánozzák, a rettenthetetlen csodakém kalandjait variálják az izgalmas keresők igényeinek dolgozó íróképes mesteremberek, s lehetőleg politikai töltettel pumpálják fel az izgalmas alaphelyzetből legtöbbször mesterségesen kibontott történetet.

James Bond a kommunizmus elterjedését igyekszik megakadályozni, de a túlódon már megszületett az ellentéte is. Nemrég olvastuk, hogy egy bolgár író anti-James Bondot írt. Egy mégügyesebb, mégkörülményesebb, mégátörthetlenebb elhárító-tisztról szól ez a könyv. A hős megütközik James Bonddal, leleplezi, ártatlananná teszi és bíróság elé állítja, ahol meglátol.

Lehet, hogy átmenetileg uralja majd ez a zsáner az izgalmas olvasnivalót kedvelők könyvtárát, de tartós nem lesz a dolog, csak múló jelenség. Azt hiszik, Georges Simenon és tanítványai a jövő ebben a műfajban, akik az izgalomkeresés oltárán nem áldoznak fel a logikát, az emberábrázolást, a lelki rugók játékának alapos megfigyelését. Vagyis azokat az elemeket, amelyek az olvasó intellektusának is munkát jelentenek. Munkát és kedvetelést.

(b. p.)

Amikor tragacsunk elhagyta a fécamp-i vámhivatalt, G. 7. nem tudta izgatottságát leplezni.

— Boldog vagyok, hogy végre megpillanthatom az első kliensemét! — ismételte tréfásan.

Most kezdte el magányozói pályafutását. Nemrég vált meg a rendőrségtől. A rue de Berry-n bérelt kis irodát, és néhány ezer körlevelet küldött szét szerte Franciaországba.

Utazásunk előtti este telefonon hívott fel:

— Szabad vagy holnap? Kiruccanánk Fécamp-ba. Szeptember elejét írunk. Remek volt az idő. Életemben most láttam először úgy a halászkikötőt, hogy nem esett az eső.

— Ismerős vagy a városban? — kérdezte, amikor a Városháza elé értünk. — A quai des Belges...

— Jobbra... Épp a kikötővel szemben.

A járóelők közt néhány fehér nadrágos fűrdővendég ügyelgett. Kéken és laposan terült el a mólón túl a tenger.

— „Morineau hajótulajdonos és vállalkozó...” Itt van! — mondta, egy réztábla felírást olvasva, s megállította őt lépcsős kocsiját.

Néhány kölyök tüstént az autó köré seregltek.

G. 7. Vidámnak látszott. Mintha megfiatalodott volna.

Beléptünk az irodába.

Akárcsak egy akvárium fényében, úgy töltötte itt napjait egy száraz vénlány és egy golyó-gömbölyű tisztviselő.

Vajon miért tartják szükségesnek egyesek, hogy zölddel üvegezzék az ablakokat? Fogalmam sincs róla. De az a zöld szín, amely egybevegyült a falak mentén sorakozó iratszékerek és az asztal borító terítő zöldjével — ez a szín a szó szoros értelmében megszedített.

G. 7. szeme vígan nevetett, amikor a vidéki fauna e két előtűnik álló példányára pillantott.

— Morineau urat keresem.

— Milyen ügyben?

— Morineau úrhoz van szerencsém? — kérdezte hűvösen a vénkisasszonytól, aki faggatta.

— A titkárnője vagyok. Morineau úr jelenleg rendkívül el van foglalva...

— Nos, kérem, közölje vele, hogy éppen rám vár.

— Ön magányozó?

Brr! S ha az ember arra gondol, hogy ilyen lesz az egész ház, beleértve Morineau úr magánlakását is! Pedig a hajógyáros dúsgazdag ember, milliomos. S hogy a rakpart se sokkal különb! Csupa sötét szín. A szobában a szőnyegek színe is olyan semleges és semmitmondó, amilyen csak lehet. S a tetejébe: színes üvegezőablakok, hogy elűzzék a napsugarak víg jókedvét!

Nem sokat ér, hogy az embernek saját hajói úsznak a tengeren, ha ilyen légkörbe zárkozik el.

A szomszédos szobából suttogás hallatszik. Kinyílik az ajtó. Morineau úr befelé invitál.

Kopaszodik. Túl bő, fekete ruhát hord és celluloidgallért.

— G. 7. úr?... Ön pedig bizonyára egyik munkatársa?

— Ugy van! — Sietek kijelenteni, hogy némi talmi fényt kölcsönöznek barátomnak.

— Nos, uraim, amikor soraimmal felkerestem önöket, nem is sejtettem még, hogy az úgy ilyen súlyosra fordul! Kivételesen súlyosra! Értik, uraim! Kivételesen!... S jelen pillanatban az ügyészség már javában nyomoz...

Papírvágó késével az asztalra csapott, hogy súlyt adjon kategorikus kijelentésének:

— Feltételezem, hogy hallottak már a Marie-Galante rejtelméről!

— Bocssáson meg... Nem tudok róla semmit...

— Nem foglalkoznak vele Párizsban?... Kitűnő!... Óriási!... Hát majd foglalkozni fognak vele...

Es gúnyosan nevetni kezdett. Mintha fenyegetni akarná a párizsiakat.

— A Marie-Galante, uraim, egyik hajóm... Hét hajóm van... Kettő tőkehalra halászik Uj-Fundland körül. Háromárbócosak... Aztán még egy háromárbócos, amely most le van szerelve, mert nincs hozzá legénység... Persze ezt sem tudják Párizsban... Aztán három gőzös, amely heringre halászik az Északi-tengeren... Végül pedig a Marie-Galante...

Megfordult; egy fényképet mutatott a falon. A fényképen hajót láttunk, épp vízrebocsátásának pillanatában, a hajón embereket, a századforduló divatos öltözetében, s rengeteg zászlót.

— Ezt a kétárbócos goelettet azért építttem, hogy sőt szállítsak vele Uj-Fundlandba... Mindjárt a háború után Diesel-motort szereltem bele... Százötvenezer frankba került... Ugyhogy most vitorlával is, motorral is működik... Három éve vesztegel a kikötőben. A válság, uraim...

Mulatságos ellentét uralkodott Morineau úr gömbölyű alakja s ama törekvése közt, hogy szabatosan beszéljen — szavait úgy hajigálta az ember arcába, mint egy-egy kavicsot.

— Nos, kérem! Öt nappal ezelőtt reggel két óra felé felébredtem... A kikötői zsilipőr... Node bocssánsanak meg! Ismerik önök a kikötőt?... Először ott van az élő-kikötőnek nevezett rész, ott horgonyoznak a rövidtávú hajók... Aztán, maga a kikötő, melyet zsilip zár el a tengerrel, úgyhogy a dagályt-apályt nem érezni... Végül pedig egészen a kikötő mélyén egy második kikötőféle rész... Ott vesztegelnek a leszerelt hajók... A Marie-Galante már három éve horgonyzott ott... Más kifejezéssel élve: szép lassan megrothadt, arra várva, hogy hatóságaink majd egyszer foglalkozni fognak a francia hajózás sorsával...

Egyszóval felébredt a gátör... Öt az ügyeletes vámor riasztotta, aki megdöbbenve vette észre, hogy egy goelett hagyja el a kikötőt, eléri a móló végét, s aztán szélességjelző lámpa nélkül kifut a nyílt tengerre...

En persze azzal gyanúsítottam a gátórt, hogy felöntött a garatra az este, és túl mélyen aludt... Hiszen mostanában nem indult egyetlen hajó sem... Senki sem kérte, hogy az ör nyissa meg a gátat... Akik a Marie-Galante-ot kormányozták, maguk kezelték a zsilipkapukat és a zsiliptáblákat...

Vallják be, uraim, máris szép kis rejtelny... S vegyék figyelembe azt is, hogy a hajó, abban az állapotában, ahogy a kikötőben vesztegelt, használhatatlan... Egyrészt a vitorlák nem voltak a fedélzeten... Másrészt a tartályokban nem maradt kátrányolaj, a motorhibát sem javítottam ki...

Röviden: akik elindultak a hajómmal, előbb rendbe kellett hozni; ez pedig több éjjelen át tartó munka...

Azonnal értesíttem a tengerészeti hivatalt... Telefonált valamennyi közeli kikötőbe, beleértve az angol tengerpartot is... Értesítétek a világitótoronyöröket... Rádióon kérték fel az Északi-tengeren halászó hajókat, hogy azonnal jelezzék, ha találkozának a Marie-Galante-tal...

Es reggelig semmi hír!... Délben azután a Francette-nek, egy heringre halászó háromárbócosnak a parancsnoka egy goelettet pillant meg, amint a Pas-des-Calais közepe ide-oda sodródik... A fedélzeten senki!... Vontatókötélre vette...

Hát ime, ez az első felvonás!... Igazán nem valami nevetnivaló dolog!

Hozzám intézte utolsó szavai. En ugyanis, bár nem akartam, mégsem tudtam visszatartani mosolyomat, amikor Morineau úr az elvárásolt hajóról szolt, melyet szökése után vontatókötélre fognak s hazacipelnek.

S főként az volt a komikus, hogy a hajó ennek a kis jöembernek a tulajdona, aki pocakja és kopaszága ellenére oly rendkívül határozott.

— Felesleges mondanom, hogy egyáltalán nem bízom a rendőrségben... Sokkal jobban örülnék neki, ha egy magánember, aki meg akarja keresni a mindennapi kenyerét, komolyan kezébe venné az ügyet... Ezért írtam önnek... Mert a Francette természetesen követeli a pénzét, a talált hajók birtokjogán — ez az összeg pedig körülbelül kétszázezer frank...

S az ügynek mindez még csak a kezdete... Miatán egy rendőrtiszt átkutatta a hajót, egyik művezetőm is megvizsgálta a Marie-Galante-ot... Főként a motort akarta megnézni: — igazi szakember javította meg, alaposabban, mint bármelyik fécamp-i műhelyben tették volna...

A művezető tegnap este tért vissza. Egyetlen szót sem szolt. Olyan ember, aki szeret a dolgok végére járni, képes szétzúzni egy gépet csak azért, mert olyan zörejt hall, amely nem tetszik neki...

Hát éppen a zörejről van szó... A hajón annyi olajat talált, hogy az a mennyiség legalább tíz napra elegendő egy cirkáló számára... Ugyanakkor azt észlelte, hogy a tartályokban egyetlen csepp édesvíz sem volt...

— Érti, uram?... Vették maguknak a fáradságot, hogy tüzelőanyagot vigyenek magukkal, de innivalót semmit!...

S amikor megtapogatta a tartályt, észrevette, hogy a galvanizált fedéllemez furcsa hangot ad... Leszerelte a csapot... Vasdrótot eresztett be a tartályba, s a drót akadályba ütközött... Felhívott telefonon, s engedélyt kért, hogy szétszerelhesse a tartályt...

Akárcsak minden hasonló tartály, ez is hegesztve van... Egy óra múlva leszedték az egyik oldalát... És tudja, uram, hogy mit találtak benne?

— Egy holttestet? — kérdezte G. 7.

A jöember elismerésként dühös pillantást vetett rá, amiért tönkretette a történet poenjét.

— Igen, egy halott nőt!... Az ügyészség emberei most is ott kutatnak a hajón... Halott nő a hegesztett tartályban!... Párizsban persze szívesebben írnak az újságok az erkölcsrendészeti botrányokról, a szeretők közt váltott pisztolylövésekről!... Egy halott nő a Marie-Galante tartályában. Hát ennyi az egész, uraim. Nem tudom, nyomára bukkanak-e valaminek... Egyszerű üzenet ajánlok!... Ha felderítik ennek a történetnek hátterét, huszonegyezer frankot fizetek... Ha nem, pontosan megtértem a költségeiket... Megfelel, uraim?

Majdnem kirobant belőlem a nevetés, bármilyen tragikus volt is a történet.

— Egyszóval azt kívánja, hogy megtudjam, ki gyilkolta meg a fiatal nőt?

— Bocssanat! Elsősorban azt kívánom, hogy fogják el azokat a személyeket, akik nyílt vizekre vezették a hajót... A Francette tulajdonosa akkor majd nekik nyújthatja be a számlát...

Felálltunk. Üzletfelünket kissé megzavarta, hogy ilyen gyorsan elfogadták feltételeit. Ugy láttuk, gyorsaságunkat nem véli bizalomgerjesztőnek. Talán attól tartott, hogy nincs pénz nálunk, s ezért nem is teszünk majd eleget az ügy érdekében.

Mindenesetre tény, hogy gyanakvó pillantást vetett ránk, és elővette pénztárcáját:

— Van önöknél pénz?... Amennyiben kívánják, előlegként...

— Kösszönöm... A mielőbbi vizontlátásra, Morineau úr...

Vizontláttuk a vénlányt és a tisztviselőt az akváriumban. Odakünt könnyű szellő fújdogált a nyílt tenger felől, mámorító napfény ragyogott, s amikor kiléptünk a házból, szinte szükségét éreztük, hogy mélyen beszívjuk a tiszta levegőt.

— Nem érdemes garázsba vinni! — jegyezte meg G. 7., kocsijára mutatva, amely épp oly jó helyen állt az úttest szélén, mint bárhol másutt.

Az volt a benyomásom, hogy megzavarta valami, idegesítette. Látszólag céltalanul sétált fel-alá a rakparton, a kis boltokban vízhatlan köpenyt, viaszosvászon csuklyát, gyapjútrikót és tengerészcsizmát árultak.

— Nem nézünk körül a Marie-Galante-on?

— Most a fedélzeten vannak az ügyészség emberei... Nekem semmi hivatalos címem sincs hozzá... Amíg várunk kell, nézzük meg inkább a mólót...

Száz méterre voltunk tőle. Szokványos mólót láttunk. Az egyik oldalon a külső kikötő és kőgát. A külső kikötőben zöld, kék, sárga halászbarkák ringtak a vízen, a dagályra várva, hogy útnak indulhassanak.

A belső kikötőben viszont komolyabb hajókat pillantottunk meg. Vagy tíz félmeztelen férfi épp egy tőkehalat szállító gőzös rakományát ürítette ki; a hajó Uj-Fundlandból tért vissza, s a munkások egész kocsiakat raktak tele a beszórt hallal, majd kis mozdony vontatta a vagonokat, végig a rakparton, az állomásra.

Egy kisebb hajó fedélzetén, amely szemmel láthatóan heringhalászatra készült, tíz piros zubbonyos halász várta, hogy a dagály elég magasra emelkedjék, s ők indulhassanak a nyílt tengerre.

— Négy zsiliptáblát és két kaput kell kezelnie... — morogta G. 7. — Egyetlen ember elég is hozzá!...

Ott állt a zsilipőr; szájjában pipa füstölt. Vastag bajusza lefogott, sapkáját vadonatúj ezüst-paszomány díszítette.

— Hányan kezelik a zsilipet?...

Az ör meghökkenve bámúlt társamra.

— Egyedül én, természetesen!... Ha azt hiszi, uram, hogy a kormány...

A mondat további fele elveszett bajszában; a zsilipőr beszéd közben is bajszát rácsalta, úgyhogy minden második szava érthetetlen volt.

G. 7. egyébként megelégedett a válasszal, mert, míg tovább sétáltunk, így szolt:

— Máris be van csipve... Egyszóval olyan fickó, akit néhány pohár groggal meg lehet vásárolni.

Csakhogy ez az égvilágon semmit sem magyarázott meg. Az egész kaland legkevésbé érdekes része volt, hogy miképpen jutott át a zsilipen a hajó.

— Mi a véleményed a hajótulajdonosról?...

Ezuttal hozzám intézte a kérdést.

— Nem így képzeltem el Morineau-t... Minthogy hajótulajdonos, az ember azt hinné, hogy olyan, mint egy kalandor... Pedig ronda kispolgár, tele előítéletekkel....

(Folytatása következik)

Cé
köl

Interj
mány

*

Egyko
nek, mert
tanára. T
lót, a h
pád mon
Tvardovsz
című kiva
ráelben m
irodalmi
élet nagy
láják a
szempont
zett, s f
dítókka
kább besz
laszol. H
zelhetetl
dolat szá
ségére ép

— Beve
des korsz
— Debr
s ott vég
látam. Eg
ig. 1922
Adyrol í
mat. A d
után a d
náziumba
s egészen
latint és
tűnő inté
tom, hogy
nak, Kar
hatása v
munkássá
igy vallja
kori kollé
néhányan
az izraeli
ve közép

— M
első publi
— Szin
éves Ady
kis Kody
meg, Gy
— Mik
munkatár
— 1926
a Nyuga
Karinty

A hé
— Mik
sor úr a
tológiáját
— A ne
jén részin
ból, részi
idegen k
lentkeztel
illetve m
ban adtar
antológiá
főrabbi és
társam
nyersford
1944-ben
fordítás
Azokban
dült a m
egy kics
szellemi
hez...
— Hog
1944-es é
— Mur
sítottam,
mat dep
kislányor
ausztriá
én száza
Magyaros
rencésék
szabadult
6-án De
Gimnázium

— A
nak emel
szükséges
tését. Az
rok és az
zépiskola
tak mód
képzést a
kiderült,
az Alma
képzéséb

Szű
HA
lakások
étermek
Tel-

HA
lakások
étermek
Tel-

revette, hogy... Leszerelte... lyba, s a drót... s engedélyt

is hegesztve... oldalát... És

ist vetett rá,

zség emberei... hegesztett

ben irnak az... a szeretők

halott nő a... egész, uraim,

nek... Egyek... a históriá...

... Ha nem... felel, uraim?

s, bármilyen

jam, ki gyil...

hogy fogják... re vezették a

majd nekik

vart, hogy... láttuk, gyor...

Talán attól... em is tesznek

antást vetett

divánják, elő...

átásra, Mori...

lőt az akvá...

a nyilt ten...

amikor kilép...

hogy mélyen

egyezte meg

helyen állt

a valami, ide...

a rakparton,

vászon csuk...

ttak.

g? ...

g emberei...

za... Amig

...

hőlt láttunk.

A külső kikö...

tt a vízen, a

hajókat pil...

pp egy töke...

sz hajó Uj...

sz kocnikat

Célunk a magyar és a héber irodalom Szép a házaselet...

"Kölcsönös megismertetése..."

Interjú Kardos László professzorral, a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem világirodalmi tanszékének vezetőjével, a „Nagyvilág” című folyóirat főszerkesztőjével

Írta: Benedek Pál

Egykori tanítványai, tanártársai, barátai ünnepet ülnek, mert körülük van a debreceni zsidó gimnázium volt tanára. Tisztelettel és szeretettel köszönti dr. Kardos Lászlót, a héber költők antológiájának műfordítóját, Tóth Árpád monográfusát, Sophokles, Shakespeare, Racine, Heine, Tvardovszkij, Rimbaud magyar tolmácsát, a „Nagyvilág” című világirodalmi folyóirat főszerkesztőjét az Izraelben magyarul is olvasók tekintélyes tábora. Az ország irodalmi életének vezetői pedig a magyarországi kulturális élet nagykövetéi köszöntik, s látogatását igen jelentősnek látják a két ország szellemi kapcsolatainak kiművelése szempontjából. A professzor felesége társaságában érkezett, s fáradhatatlanul járja az országot, írőkkel, műfordítókkal, egyetemi tanárokkal tárgyal. Nem is tárgyal, inkább beszélget. Okosan kérdező, s ha őt kérdezik, bőlesen válaszol. Hitvallása, hogy a népek közötti megértés elkövetéséhez, ha nem az irodalmi művek cseréjére, a gondolat szabad terjesztésének elvére, a szellem vámmenteségére épül.

Bevezetőül a pályakezdetés korszakáról kérdezném... Debrecenben születtem, s ott végeztem minden iskolámat. Egészen a doktorátusig. 1922-ben doktoráltam. Adyról írtam a disszertációm. A diploma megszerzése után a debreceni zsidó gimnáziumban kaptam katedrát, s egészen 1944-ig tanítottam latin és magyart abban a kintün intézetben. Elmondhatom, hogy egykori igazgatómnak, Kardos Albertnak nagy hatása volt egész további munkásságomra. Azt hiszem, így vallja ezt valamennyi egykori kollégám is. Közülük jónéhányan most itt tanítanak, az izraeli egyetemeken, illetve középiskolákban.

Mikor jelent meg az első publikációja? Szintén 1922-ben. „A 21 éves Ady” címmel írtam egy kis könyvet. Knerknél jelent meg, Gyomán. Mikor lett a Nyugat munkatársa? 1926-ban díjat nyertem a Nyugat esszé pályázatán, Karinthy Frigyesről írott tanulmányommal. Azóta két-szer is bővítettem, átdolgoztam, a harmadik változata néhány év előtt jelent meg egy gazdag Karinthy-válogatás előszavaként. A harmin-

Dr. Kardos László

cas évek elejétől dolgoztam egyébként rendszeresen a Nyugatnak, egészen a megszűnéséig. Összesen 120 kisebb-nagyobb tanulmányom, kritikám látott napvilágot a hasábjain.

A héber antológia és a szellemi ellenállás

Mikor fordította professzor úr a héber költők antológiáját? A negyvenes évek elején részint belső hajlandóságból, részint tüntetésképpen idegen költők alárcában jelentkeztek a magyar költők illetve műfordítók. Én 1943-ban adtam ki a héber költők antológiáját — dr. Weisz Pál főrabbi és Grosz Ezra tanártársam nyelvi segítségével, nyersfordításai alapján —, s 1944-ben jelent meg Rimbaud fordításaim gyűjteménye. Azokban az időkben fellendült a műfordításkultúra. Ez egy kicsit hozzátartozik a szellemi ellenállás történetéhez... Hogyan vészelte át az 1944-es esztendőt? Munkaszolgálatot teljesítettem, miközben családomat deportálták. Feleségem, kislányom és a fiam egy ausztriai lágérbe került. Az én számadom nem hagyta el Magyarországot területét, szerencsések voltunk, hamar felszabadultunk. Már november 6-án Debrecenben voltam. Gimnáziumi tanári munká-

több, ha az ifjuság leendő nevelői már a négy egyetemi év alatt áttekintést kapnak a világirodalom jelentős korszakairól, az irányok kialakulásáról, a jelenségek összefüggéseiről. Ez a dolgunk... Milyen nagy a tanszék? — Ót segítséggem van. Valamennyi kiváló ismerője a világirodalom egy-egy területé-

Világirodalmi távlatok

nek. Az első évek számára a görög irodalomból adunk kollégiumot, erre a klasszika filológiai tanszékéről van vendég-előadók. A többi tanulmányokat saját erővel gyűzzük. — Miről ad elő professzor úr? — A modern irodalom problémáit ismertetem. Legutóbb például a modern polgári regény történetéről volt előadásorozatom. Különös tekintettel Thomas Mann munkásságára. S megemlítem, hogy van egy műfordítói szemináriumom, ahol igen lelkes garda tanulja ezt a nehéz mesterséget.

Népek hazája, nagyvilág...

Hogyan került professzor úr a Nagyvilág szerkesztőségének élére? — A világirodalmi folyóirat 10 éve jelenik meg. 1956 koraosztán jelent meg az első száma. Kezdetben az volt a célja, hogy általa tárjuk szélesre a szellemi ablakokat. Hogy megismerje az értelmiség a nagyvilág legfontosabb és a legérdekesebb irodalmi áramlatait. A lap alapító-szerkesztője Gereblyés László volt, jómagam az első időktől résztvettem a munkában. Hét évvel ezelőtt Gereblyés visszavonult, azóta én vagyok a lap főszerkesztője. Huszonháromezer példányban jelenik meg a Nagyvilág, ami nagy szó. A magyar értelmiség nagyon szereti, az írók számára komoly segítséget jelent, hiszen van, aki több nyelven olvas, más kevesebben, de minden nyelven senki nem tud, — mi viszont igyekszünk minél nagyobb szellemi kört átfogni. Az egyetemisták ma már talán megenni sem tudnának a Nagyvilág nélkül, és érdekes, hogy szép számmal vannak falusi olvasók is. Végül megjegyzem, hogy a Nagyvilág igen elterjedt a nagyvilág szűzterében élő magyarul olvasók között is. — Örömmel hallok, hogy Izraelben is van egy tekintélyes, jobbra már nyelveken is olvassák a folyóirat hasábjain?

Héber vers-csozor a Nagyvilág hasábjain

Eppen néhány hónappal ezelőtt jelent meg nálunk Szenes Erzszi tollából egy jemenita-zsidó népmese feldolgozás. Evekkel ezelőtt egyszer Mordecháj Avi-Saul műtatótt be hasábjainkon néhány héber költőt. Szeretném, ha a jövőben gyakrabban adhatnánk héber anyagokat a Nagyvilágban. Látogatásomat felhasználta ennek a terveknek a realizálására és tárgyaltam néhány műfordítóval, Gréda Józseffel, Naschitz Frigyessele és Keszt Itamárral. Célunk a magyar és a héber irodalom kölcsönös megismertetése. Erről egyébként alkalmam volt a jeruzsálemi Héber Egyetem tanáraival is beszélgetni... — Olvastuk a napihirt, miről volt szó a beszélgetésen? — Először is megjegyzem, hogy Lea Goldberg, az ismert költő, a jeruzsálemi egyetem irodalom-professzora vezette a beszélgetést. Igéretet kaptam tőle, hogy segít kiválogatni azt a vers-csoportot, amely magyar fordításban jelenik majd meg nálunk. Az egyetem számos professzora és hallgatója volt jelen. Nem előadást tartottam, kérdések hangzottak el a mai magyar irodalom problémáiról, irányzatairól. Nagy örömmel látam az őszinte érdeklődést és igyekezetem minden kérdésre válaszolni. De igazi válasz csak az lenne, ha a magyar irodalomt héberre fordított művek reprezentálnák.

Végül azt szeretném megkérdezni, hogy professzori és főszerkesztői mun-

Milyen módszerekkel? — A hallgatók bemutatják fordításaikat. Verseket, prózát. Különböző nyelvekből. Sokszor magam sem ismerem az adott mű eredeti nyelvét. Ilyenkor szakértőt hívunk meg az illetékes tanszékéről. S mindig kijelölünk előre egy bírálót is, aki alaposan felkészül. A szeminárium sikerének titka, hogy nincs benne semmi „iskolás”. Ugy vitatkozunk, mintha nem is az egyetem egyik munkaszobájában, hanem egy kávéházban ülünk... — Kapnak-e nyilvánosságot a legsikeresebb műfordítások? — Hogyne. Büszkén mondhatom, hogy sok fiatal műfordító került ki ebből a kis körből, amely egyébként a kötelező egyetemi tanrenden kívül van, tehát a látogatása a teljes önkéntességen alapul.

Ha megnősül, megbánod, Ha nem, azt is. (Görög filozófus)

A modern idők kétségtelesen erősen kikezdték a házasság évezredeken át szentnek tartott intézményét. Különösen a fiatal férjjelek berzenkednek a gondolatától fejüket járomba hajtani, ha még olyan kívánatosnak ígérkezik is a kijelölt élet-társ. Nem kétséges, hogy ez a viszolygás nagyban annak tudható be, hogy a már nős férfiak ocsmány propagandahadjáratot folytatnak — nemzedékről nemzedékre — a nővel való együttélés lehetetlenségéről és azt mint a föld poklot tárják a nő-sülendő ifjak elé.

Mi, józanabb felfogású nős emberek, tudjuk, hogy ez kissé túlzott beállítás és ennek a pokolnak megvannak a kedves oldalai is. Ezen írásomban bemutatam a jövődébéli férjeknek a házasság fényoldalait, hogy könnyebbé tegyem nekik a nagy ugrást a szakadékból. Világos, hogy az első feltevéle a sikerült házasságnak — a jó asszony. Ezen elv vezetett, amikor nejemmel frigyre léptem. Nyugodt szívvel állíthatom, hogy feleségem drága jó asszony. Nem is nevezem őt más névvel, csak drágám, nagyon drágám! És milyen jó hozzá-m, meg szíves! Allandóan jót tesz velem. Ad reggelit, az egy „tajve”, felvarr egy gombot — tesz vele egy nagy szivességet, és így tovább. Ugye, nem panasz-kodhatom!? Mert nem is merek.

Dehát ezek csak apró mozzanatai a mindennapos életnek, amelyek elviselhetővé teszik az együttélést. Gondoljunk tehát komolyabb problémákra is. Itt van kérem, a pénzkérdés. Amíg „szomorú” agglégény voltam, egyedül gondoskodtam a pénz megkereséséről, a hó végén meg törhettem a fejem, mire adjam ki. A házasság, helyesebben mondván, a feleség levette vállaimról a fele gondot. Most már csak az a gondom, hogyan keressem a pénzt, az elköltéséről hitvesi hűséggel és alaposággal gondoskodik a nej.

Aztán, könyörgöm, nem felelő érzés-e együtt tölteni a hosszú estéket egy intelligens asszonnyal? Még egybekelésünk előtt feltűnt ezen oldalról, amikor én engem szemelt ki férjül. Igazi élvezet este a balkonon ülve hallgatni fennkölt gondolatait és mélyenszántó fejtegetéseit az összes szomszédasszonyi eseményekről. Külön fejezetet érdemel a szomszéd gyermekek viselkedésének gyermekpszichológiai alátámasztott boncolgatása, összehasonlítása a mi csemeténk magasan fejlődő viselkedésével, hála a jó nevelésnek.

Ezek a konverzációk arról győztek meg, hogy minden gyermek nevelését a szomszédasszonyra kellene bízni, akkor biztosítva lenne drága szabréink tökéletes nevelése — minden tan-díjmelés nélkül.

Kedves férjjelemt! Gondoljon a karrier eshetőségeire is. Nézz meg, hány

notlen ért el magas pozíciót az életben és hány a nősök közül és akkor bizonyos, hogy haladéktalanul chupá alá viszi szive választottját. Mert az asszony okosan egyenlő a férj elöremenetelét. Néha talán irigységet akar kelteni, vagy teszi ezt a barátinak bosszantása miatt, de tény, hogy a nej folyton noszogtat, buzdít. Az enyém a minap is csak úgy mellékesen megjegyzi: látod, a Mir-jám csak két éve van férj-nél és a férje már a miniszterelnökségre vitte, te meg csak güröcsöl, svic-celsz, meg könykölsz, de semmire sem viszed.

Hát lehet ilyen bátorítátnak, ösztönzésnek ellen-állni? Majd és megmutatom ki vagyok! Rögtön a kormány megalakulása utáni éjjel megszerveztem az Első Izraeli Arnyékkormányt, annak fejevé pedig azonnali hatállyal kineveztem önmagamot. Ezzel megadtam az alternatíva lehetőségét. Most már igazán csak a keves választópolgár uraktól függ, lesznek-e személyi változások a legközelebbi választások után.

Es mi van szebb és érdekesebb az életben, mint a gyerekek? Az én életem folytatása, akik hivatva vannak ennek a nagyszerű fajnak a fennmaradását biztosítani az eljövendő generációkban. Itt van az én édes fiam. Nem szép felválni, de egy kimondott zseni! Már egyéves korában annyi esze volt, mint az apjának. Az iskolában mindig az első között van a motek minden csínyben. A házi feladatait azonban mindig elkészítjük. Mondja is a tanító, hogy még kevés ilyen nebulója volt. Elég tapintatlanság volt tőle a mulpart, amikor azt mondta a fiának:

— No, az apád még mindig gyenge a gyökvonás-ban.

Es a lányom, umberufen, a falu legszebb fruskája! Ez nemcsak az én elfogult nézetem, hanem pont így vélekedik... nejem is.

Nyilvánvaló, a férjnek is tudnia kell részét adni a boldog együttélés biztosítására. Ha nem tudja, seba, majd az asszony megtanítja. Néhány fontos apróság: a pénz maradáktalanul a nej kezébe kell adni. A szerető feleség gondoskodik, hogy legyen elegendő pénz a munkába utazni és vissza. Szeres neked új és érdekes baráti kört. Kitalálja, hogy melyik film, szindarab érdekel. Legénykorodból megmaradt ruháidat és fehérneműidet a legnagyobb rendben tartsa, stb.

Mindezt a feleség nem kér egyebet, csak azt, hogy szeresd holtodiglan, légy kedves, ne felejtésd el születésnapját, nevenapját, megismerkedésed napját, házassági évfordulót, a drága Mama és Papa születésnapját (nem a tiedét) stb.

Látod hát, kedves ifiur, milyen szép a házaselet? Már a híres filozófus is így mondta: „Az asszony a leg-hűségesebb segítő társ mind azokban a bajokban, amelyek nélküle nem is léte-znének.”

Csak néha esténként, az ágyban fohászokodom csendesen a Jóistenhez: „Uram Teremtőm! A világ Királya! Te, aki elküldted nekünk jó éber évről ezelőt a nagy Rábénu Gérsont, akit a halás utókor Máor Hágólanak, a Gálut Fák-lyájának nevezett el, mert megtiltotta a második házasságot, mikor küldöd el az a szent rabbit, akit elneveznének Máor Hágólanak, a Megszabadulás Fák-lyájának, ha megtiltaná az első asszonnyal való házaselet...”

V. J.

1966 IV 29 Uj Kelet 11

Szű rájga batorát? Poloska zavarja álmát?
HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ
olcsón — garanciával
lakások, raktárok feregmentésére, egyes darabok cíanozása
étermek eszpresszók, élelmiszer raktárok, üzemi konyhák
navi karbantartása.
Tel-Aviv, Jermijahu-u. 41., telefon: 444893

MEGSZAKÍTÁS NÉLKÜL ELTEK ZSIDÓK EREC-JISZRAÉLBN

(Folytatás a 6-ik oldalról)

lasi dialógusának az örök partnere Izrael népe. Ezt bizonyítják a zarándokok tengeri irásai is. Izrael érdekelte őket, bármilyen indattal is irtak róla. Különböző hangnemben, de végeredményben a létéről tanuskodtak a kortársaik és az utókor előtt. Hittel és perdöntő vallomások ezek. A vallási érvelesek szenvedélye elmosódik a vallomások aktuális, nemzetpolitikai dokumentációja mellett.

Micháel Is-Sáalom munkája több, mint uttörés a keresztény források felé. Alkotás ez. Nem vitatkozás, okoskodás, apologetika, — hanem: felelet. Válasz arra a kérdés-re: hol volt Izrael népe eddig.

Micháel Is-Sáalom keresztény dokumentumok alapján adta meg az egyértelmű, határozott, meggyőző választ: a saját történelmi hazájában, — Izrael országában...

A JÖVŐ SZAZAD REGÉNYE

— Figyeled? Az öreg balkezes

A JOTANACS

Kérdi az író a szigorú kritikustól:
— Mondja meg őszintén, mi a véleménye a darabomról.
— Jó — feleli kimértén a kritikus.
— Nincs semmi megjegyzése, javaslata?
— Egyet talán lehetne változtatni rajta. Egy egészen kis változásra gondolok. Amikor a főhős öngyilkos lesz, ne használjon revolvert.
— Tulságosan szokványos módja az öngyilkoságnak?
— Nem azért. De jobb lenne, ha inkább megmérgezné magát.
— No, de miért?
— Hogy ne ébressze fel a nézőket.

ALAPOS GYANU

Egy felült ember állított be a rendőrségre:
— Kérem szépen, ellopták a Vespa 400-as törpeautómat.
— Van valamilyen gyanúja?
— Kifejezett gyanum nincs, de feltételezem, hogy egy zsebtolvaj volt.

VÉGRENDELET

Az egész család ott ül a közjegyzőnél és szívszorogva várja az aglegény nagy bácsi végrendeletének a felbontását. Elérkezik a várva várt pillanat és a közjegyző olvasni kezd:
„Kedveseim, midőn e végrendeletet írom, teljesen az eszemnél vagyok. Ugyanúgy, mint egész életemben voltam. Volt eszem hozzá, hogy vagyonomat az utolsó vasig magamra költsem.”

AZ ERÉNYES LÁNY

Mondja az erényes lány a fiúnak:
— Ez a lopott csók terheli fogja a lelkiismeretedet.
— Igazad van — feleli a fiú — vissza is adom.

DEFINICIÓK

NEGYVEN EV: Ez az a kor, amin a nők a legnehezebben mennek át. Sok esetben még tíz évig is el-tart, míg túljutnak rajta.

PSZICHIATER: Az az ember, akinek nincs gondja, míg másnak van.

NESEF: Ahol olyan régi ismerősökkel találkozol, akiket még soha nem láttál.

EBRESZTŐÓRA: Fontos eszköz az olyan házban, ahol nincs gyermek.

KOMMUNISTA: Aki éhségét a te szendvicseddel akarja csillapítani.

KESZÁRIAI VICO

— Ezzel a Moseval nem lehet golfozni. Ez csal. Mindig a legnagyobb biztonság-gal megtalálja a messzire esett kis fehér labdát, pedig az a zsebemben van...

DILEMMA

— Aba, az a lány, aki mellettem ül az osztályban ugyanolyan piros ruhát hord, mint én.
— Ez azt jelenti, hogy ve-gyek neked új ruhát.
— Mindenesetre olcsóbb, mint átiratkozni egy másik iskolába.

ÉR

— De lányom, hogy gondolod ezt a házasságot. A fiú a havi kétszáz fontból nem tud téged eltartani.
— Szeretjük egymást.
— No, de havi kétszáz.
— Ha az ember szerelmes, olyan gyorsan mulik az idő.

BARÁTNŐK EGYMÁSKÖZT

— Hosszú és kimeríthetetlen veszekedés volt köztem és a férjem között. Ünnepelesen véget vetettünk. Kertünkben egy fát is ültettünk a békekötés jelké-pére.
— Mi is így teszünk min-dig. Most már saját erdők van.

JOGOS BOSSZU

— Folyton azt mondta nekem, hogy elszókteti a feleségemet.
— És azért lőtte le?
— Igen.
— De az még nem ok.
— Hogyne lenne ok? Egy napon beállított, hogy meg-gondolta magát.

BOLDOG EMLÉK

— Soha nem felejttem el az esküvőm napját. Soha nem láttam még két olyan boldog embert... mint apa és anya volt.

A SZIVAR

A beteg orvoshoz megy és számos panaszt ad elő. Az orvos diétát ír elő a részére és mindössze napi egy szivar-t. Egy hét múlva ismét eljön a beteg. Rosszul van. Így panaszodik:
— A diétát meg bírom en-ni, de a szivarral nem megy a dolog. Soha életemben nem dohányoztam.

TANACS

A mosárvnyik ismert arról, hogy milyen szakértője a háziállatoknak. Ezért messi földről járnak hozzá tanácskéréssel.
Beállít hozzá a szomszédos faluból egy gazda és elmondja, hogy a lovának a gégejével van oaja.
— Maga mit adna neki?
— Én? Forró olajat. De nagyon forró legyen.
A gazda elmegy és két héttel később találkozik a tanácsadóival.
— No, a maga tanácsával sokra mentem! Adtam neki forró olajat és meg-dögölt.
— Tényleg? Érdekes. Az én lovam sem bírta ki.

MEGERTETTE

A beteg a műtét után megkapja a borsos számlát. Így kiált fel:
— Most már értem, hogy a sebész miért visel álarcot.

TANMESE

A szultán palotájától tíz kilométerre volt a háreme. Mindennap elküldte a futár-ját, aki lóhalálba ment a hárembe és elhozta az az-napra megjelölt hölgyet. A szultán nyolcvankét évig élt, a futár harminc éves korában vágatás közben le-sett a lóról és szörnyethalt.
Mi a tanulság?
Az, hogy nem a nők ölik meg a férfiakat, csak az utánuk való loholás...

BESZÉDHIRA

Egy férfi beállít az orvos-hoz.
— Doktor úr — mondja — súlyos beszédhibám van.
— Én nem tapasztalom — mondja az orvos.
— Most nincs. De otthon, amint kinyitom a számat, a feleségem közbeszól és én nem tudok tovább beszélni.

SZÓVEG NÉLKÜL

— Az a furcsa érzésem, hogy senki sem figyel ránk.

ÉRVELES

Bíró: Vádolt, magát az esküdtek bűnösnek találták.
Vádolt: De bíró uram, ön egy intelligens ember, csak nem ad ezeknek a primitív embereknek a véleményére.

ELŐVIGYAZAT

— Miért festetted be az autód egyik oldalát pirosra, a másikat pedig kékre?
— Azért, mert a felesé-gem gyakran vezet és jó, ha meg lehet téveszteni a tanukat.

ÖZERET

— Nézd, otthagytam az állásomat, mert a főnököm olyasmit mondott, ami nem tetszett nekem.
— Mit mondott?
— Azt, hogy keressék ma-gamnak más állást.

LÁNYOK EGYMÁSKÖZT

— Én nem akarok har-minc éven alul férjhez men-ni.
— Én pedig addig nem le-szék harminc éves, amíg férjhez nem megyek.

— Itt nyugodtan dohányozhatsz

Ketten beszélnek

— Maga híve a különféle takarékosági akcióknak?
— Feltételezésem szerint a takarékosági akciók mindig jó hatással vannak a dolgok menetére.

— A magánháztartására gondol?
— Magán- és állami háztartásra egyaránt. Helyén-való takarékoság, a pénz-ügyi egyenleg kiegyenlítő-dését segíti elő.

— Tetszik magának a pénz ügyi politikánk, állami ki-adásaink racionalizálása?
— Tetszik.
— Állami intézményeink racionalizálása, összefügg az általános gazdasági helyzet-tel, viszont kétségtelen, hogy az egyént fájdalmasan érinti.

— Az egyén nem fontos, ha magasabb célokat tűz maga elé a kormány.
— Szép magától ez az önzetlen gondolkozási mód, vajha minden polgárunk így gondolkodna...

— Kötelességünk felülem-kedni kicsinyes egyéni sérel-meinken.
— Akkor mégsem marad más hátra a számomra, mint hogy elfogadom rádiók je-lentését, hogy rosszul megy nekik és bizonyos költség-megtakarításokat kell eszkö-zölni.

— Valóban. A költségmeg-takarítás mindig elősegíti az általános gyűjtést indítok a rádió felségélyezésére.
— Mi az, hogy gyűjtést? Ott még nem tartunk!

— De, már ott tartunk. Ha tizenhétmillió költsé-gvetést csak akkor lehet egy-en-súlyban tartani, ha a heti há-romszori ötperces magyar adást beszűntetjük, akkor a legkevesebb, ha gyűjtést in-dítunk a rádió felségélyezé-sére.

— Félek, hogy itt valami nincs rendben...
— Sose féljen, tényleg nincs rendben. Az ötperces magyar adások olyan mér-hetetlen pénzbe kerülhetnek, hogy szegény rádiókat anyagi romlásba dönti... Na már most, úgy képezem el, ha az a kétszáz ezer magyar ajkú, vagy füllű hallgató, rádióelőfizető, nem érdemli meg ezt az évek óta egyre jobban lemorzsolódó adást...

— Itt nincs szó érdemről... Egyszerűen pénzügyi politi-ka...
— Mit gondol, a tizenhét millióból mennyi esik a ma-gyar nyelvű adásra?
— Hát izé, ezt bizony ne-héz kiszámolni...

— Na látja... ezt az izét szeretném én gyűjtés útján összehozni...
— Nincs más megoldás?
— El tudnám képezni, hogy leépítenének néhány fő előadót, akik bizonyára job-ban nélkülözhetőek, mint a magyar híradás.

— Hát akkor miért nem inkább így takarékoskodnak?
— Igen, de akkor ki taná-csolná, hogy hagyják abba a magyar hírközlést?
— (bér)

Képeslap

Glenn Ford „Eg Párizs” című legújabb filmjében másodszor éli át a francia fő-város felszabadulását a né-met uralom alól. Az első alkalommal közkatonaaként masírozott Párizs utcáin Bradley tábornok főparancs-noksága alatt. Most a má-sodik alkalommal ő is tá-bornoki egyenruhát visel. Ő alakítja ugyanis Bradley tábornok szerepét.
(The Hollywood Reporter)

Párizsban nemzetközi kon-ferenciát tartottak, melyen az önkiszolgáló áruházak eladási problémáival foglal-koztak. Az egyik szónok statisztikai adatokat ismer-tetett, melyek szerint az ö-nkiszolgálási áruházakban lé-nyegesen több tolvajlás fo-rdul elő, mint más üzletek-ben. Különösen a hangleme-zeket lopják. Egy eladott hanglemre, egy lopott jut.
Az áruházi tolvajok köré-ben nagy népszerűségnek ö-rvendenek az élelmiszerek és a kisebb pipercikketek, me-lyeket könnyen lehet elrejté-ni, de nagy keresletnek „ör-vendenek” a sportcikketek és a játékaruk is.
(Paris Match)

William Raborn tábornok, az amerikai CIA kémelhárító szervezet főnöke, gyakran golfozik, ez a hobbija, csak nagyon gyengén. Golf-szak-értők szerint olyan rosszul játszik, hogy beosztottjainak, akik pedig taktikai okokból szívesen elveszítenenek egy-egy mérkőzést, ez csak rit-kán és nagy nehézségek árán sikerül.
(Newsweek, New York)

Hivatalos amerikai sta-tisztikai jelentés szerint az Egyesült Államoknak 195 millió 365 ezer lakosa van. A statisztikai hivatal kü-lönböző elektronikai készü-lékekkel bonyolítja le az ad-atok összegyűjtését. Ez a ké-szülék minden hét és fél má-sodpercen születést és min-den 17 és fél másodpercen halálozást jelez, az első esetben lila, a másodikban piros fény villan a készülék-ben.
(The New Yorker)

Hautrive svájci városka-ban klubot létesítettek a ko-paszok, melynek célja, hogy egyesült erővel háirtsák el a dűshajúk csifolódását. A klub legfiatalabb tagja 15, a legidősebb 93 éves.
Az alapszabályok szerint elnökönek csak teljesen tar-fejű tagot lehet megválasz-tani.
(Schweizer Illustrierte)

Apró bölcsességek

Régen az volt a legborzal-masabb egy szülő részére, ha rájött arra, hogy gyer-meke hazudik, most sokkal rosszabb, ha az igazat mon-dja meg neki.

Az igazság olyan árucikk, mellyel veszélyes ügynökök-nél.

A kislíknál az jó, hogy mosható.

Aki azt akarja, hogy min-denki egyformán szeresse, az előbb-utóbb társtalan ma-rad.

Az okos koldus sohasem kér, mindig követel.

Minél gyakrabban gondol-kozik az ember, annál job-ban tud majd gondolkodni. A nevelés semmit se ér, ha nem a rendszeres gondolko-zásra irányul.

Hallgatni arany. Ezért ritka fém az arany.